

**Universitat de les
Illes Balears**

*Títol: Projecte de convivència amb impuls de la
mediació a IES Manacor*

NOM AUTOR: *Jeroni Lliteras Llull*

Memòria del Treball de Final de Màster

Màster Universitari de Formació del Professorat

(Especialitat/Itinerari de Tecnologia de Serveis)

de la

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

Curs Acadèmic 2016-2017

Data: 29 de maig de 2017

Signatura de l'autor _____

Nom Tutor del Treball : Marta Escoda Trobat

Signatura Tutor _____

Acceptat pel Director del Màster Universitari de Formació del Professorat

Signatura _____

Projecte de convivència amb impuls de la mediació a IES Manacor

«La mediació suposa una aportació a la cultura del diàleg, el consens i la pau»

Carme Boqué Torremorell (Doctora en Pedagogia i especialista en mediació)

A finals de la dècada dels anys noranta es va començar a aplicar, de forma puntual i esporàdica, la mediació en alguns centres de les Illes Balears, però no fou fins l'any 2008 quan l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar va començar a formar sobre mediació a docents dels centres educatius de les Illes Balears, la qual cosa suposà la introducció de la mediació als centres. Anys després, els centres continuen aplicant la mediació, però sembla que es troba en decadència. Per conèixer l'estat de la mediació als centres de les Illes Balears s'han fet entrevistes a membres del servei de mediació d'alguns centres que han format la mostra d'aquest treball. A través d'aquestes entrevistes s'ha arribat a una sèrie de conclusions que demostren que per mantenir la continuïtat efectiva de la mediació als centres illencs és necessari prendre mesures per solucionar els problemes de la seva aplicació. Les conclusions a les quals s'han arribat són el punt de partida de la proposta que es presenta a aquest treball: un projecte de convivència amb impuls de la mediació a l'IES Manacor, en el qual els protagonistes són els alumnes i on la importància recau en la cultura de la mediació, entenent la mateixa com quelcom més ample que un servei de mediació. Aquest projecte està dissenyat per poder-se implementar als altres centres de les Illes Balears.

Paraules clau: mediació, Pla de convivència, cohesió de grup, pràctiques restauratives, convivència.

ÍNDIX

Resum.....	pàg. 2
1. Objectius del treball.....	pàg. 6
2. Estat de la qüestió.....	pàg. 7
2.1. Introducció.....	pàg. 7
2.2. Orígens de la mediació escolar.....	pàg. 7
2.3. Orígens i implementació de la mediació escolar a Espanya.....	pàg.9
2.4. Implentació de la mediació escolar a les Illes Balears.....	pàg. 11
2.5. El futur de la mediació escolar.....	pàg. 14
2.6. Programes que poden complementar la mediació escolar en la resolució de conflictes.....	pàg. 18
2.7. Aspectes que s'han de millorar en l'aplicació dels programes de mediació escolar.....	pàg. 19
2.8. Fases d'un programa de mediació.....	pàg. 21
3. Desenvolupament de la proposta.....	pàg. 22
3.1. Punt de partida de la proposta: situació actual de la mediació als centres educatius de les Illes Balears.....	pàg. 22
3.2. Desenvolupament: Projecte de convivència amb impuls de la mediació a l'IES Manacor.....	pàg. 26
3.2.1. El centre.....	pàg. 26
3.2.2. Foment de la convivència al Pla de convivència i al Pla ... d'Acció Tutorial.....	pàg. 27
3.2.3. Objectius del projecte.....	pàg. 28
3.2.4. Recursos humans. Organització dels professionals.....	pàg. 28
3.2.5. Formació del professorat sobre mediació.....	pàg. 29
3.2.6. Temporització.....	pàg. 29
3.2.7. Destinataris.....	pàg. 30
3.2.8. Continguts.....	pàg. 31
3.2.9. Metodologia.....	pàg. 31

3.2.10. Activitats del projecte.....	pàg. 31
3.2.11. Efectes del projecte sobre el servei de mediació actual.....	pàg. 43
3.2.12. Incorporació de les TIC.....	pàg. 44
3.2.13. Creació d'un nou servei de mediació.....	pàg. 44
3.2.14. Activitats relacionades amb la mediació a les ..... assignatures d'ESO.....	pàg. 47
3.2.15. Activitats relacionades amb la mediació a mòduls dels ... cicles formatius de Grau Mitjà i Formació Professional ..... Bàsica.....	pàg. 47
3.2.16. Avaluació del projecte.....	pàg. 48
3.2.17. Continuïtat del projecte.....	pàg. 48
4. Conclusions.....	pàg. 50
5. Referències bibliogràfiques.....	pàg. 51
1. Annex 1. Centres que van rebre formació sobre mediació (2008-2012).....	pàg. 57
2. Annex 2. Ubicació dels centres de mostra.....	pàg. 59
3. Annex 3. Qüestionari sobre la percepció de la influència de la mediació.....	pàg. 60
4. Annex 4. Resultats del qüestionari sobre la percepció de la influència de la mediació.....	pàg. 64
5. Annex 5. Entrevista semiestructurada als professors del servei de mediació dels centres de mostra.....	pàg. 73
6. Annex 6. Respostes dels professors entrevistats.....	pàg. 74
7. Annex 7. Entrevista amb la coordinadora de la Comissió de convivència de l'IES Manacor.....	pàg. 88
8. Annex 8. Model de formació en els centres.....	pàg. 90
9. Annex 9. Activitats relacionades amb la mediació a assignatures d'ESO i a mòduls de Formació Professional.....	pàg. 92
10. Annex 10. Calendari de la proposta.....	pàg. 100
11. Annex 11. Qüestionaris d'avaluació del projecte.....	pàg. 101

ÍNDIX DE TAULES

Taula 1. Centres que formen la mostra.....	pàg. 23
Taula 2. Sessions del projecte.....	pàg. 32
Taula 3. Programació sessió 20/10/2017.....	pàg. 34
Taula 4. Programació sessió 1/12/2017.....	pàg. 35
Taula 5. Programació sessió 15/12/2017.....	pàg. 37
Taula 6. Programació sessió 12/01/2018.....	pàg. 39
Taula 7. Programació sessió 26/01/2018.....	pàg. 40
Taula 8. Programació sessió 16/02/2018.....	pàg. 42
Taula 9. Programació de la creació del nou servei de mediació.....	pàg. 44
Taula 10. Avaluació del projecte: Temporització i instruments.....	pàg. 48
Taula 11. Formació sobre mediació: data i centres.....	pàg. 57
Taula 12. Aspectes emocionals. Aspectes i ítems.....	pàg. 66
Taula 13. Aspectes sociocognitius. Aspectes i ítems.....	pàg. 67
Taula 14. Aspectes morals. Aspectes i ítems.....	pàg. 67
Taula 15. Validesa social. Aspectes i ítems.....	pàg. 67
Taula 16. Aspectes emocionals: Qüestions i nota mitjana.....	pàg. 67
Taula 17. Aspectes sociocognitius. Qüestions i nota mitjana.....	pàg. 68
Taula 18. Aspectes morals: Qüestions i nota mitjana.....	pàg. 69
Taula 19. Validesa social: Qüestions i nota mitjana.....	pàg. 70
Taula 20. Entrevistes: Càrrecs dels entrevistats i dates de recollida de dades.....	pàg. 74
Taula 21. La mediació a assignatures d'ESO.....	pàg. 92
Taula 22. La mediació a assignatures de primer d'ESO.....	pàg. 93
Taula 23. La mediació a assignatures de segon d'ESO.....	pàg. 94
Taula 24. La mediació a assignatures de tercer d'ESO.....	pàg. 95
Taula 25. La mediació a assignatures de quart d'ESO.....	pàg. 95
Taula 26. La mediació a mòduls de Formació Professional.....	pàg. 96
Taula 27. La mediació a mòduls de FP Bàsica de Comerç i de Manteniment de vehicles.....	pàg. 97
Taula 28. La mediació a mòduls de cicles formatius de Grau Mitjà.....	pàg. 97

1. OBJECTIUS DEL TREBALL

Els objectius del treball són:

- Analitzar l'origen i el procés d'implementació dels programes de mediació escolar a l'Estat Espanyol (fent especial incidència en el cas de les Illes Balears).
- Analitzar els reptes de futur als quals s'enfronten els programes de mediació actuals.
- Analitzar l'estat dels programes de mediació als centres educatius de Secundària, Batxillerat i Formació Professional que van rebre formació en matèria de mediació desde l'Institut per a la Convivència i l'Éxit Escolar (Convivèxit).
- Detectar els problemes que tenen els centres per desenvolupar els seus programes de mediació, alhora que esbrinar els canvis que s'han de fer per garantir-hi la continuïtat de la mediació.
- Elaborar una proposta de millora de la mediació i foment de la convivència a l'IES Manacor. Es pretén que aquesta proposta pugui ser aplicada a altres centres de les Illes Balears.

2. ESTAT DE LA QÜESTIÓ

2.1.Introducció

Els centres educatius són el marc espacial on es desenvolupa la vida quotidiana dels estudiants. A més dels alumnes, també s'han de tenir en compte els altres membres de la comunitat educativa, ja que hi estudien o treballen durant un nombre considerable d'hores diari. Per tant, totes les persones que en formen part, conviuen. El deteriorament de la convivència als centres durant els darrers anys ha fet visible als ulls dels experts, docents i dels professionals implicats, la necessitat de prendre mesures per posar remei a aquesta problemàtica. La mediació és un element clau per millorar la convivència als centres (Boqué, s.d.).

La mediació contribueix a regular la convivència en el centre desenvolupant actituds i habilitats relacionals positives, prevenint la violència, intervenint constructivament enfront dels conflictes i propiciant la reparació responsable i la reconciliació entre persones que passen molt de temps juntes. De retruc, la millora en el clima del centre incideix positivament en la resta d'activitats educatives. (Boqué, s.d., p.1).

2.2. Orígens de la mediació escolar

Els orígens de l'aplicació de la mediació en l'àmbit escolar es troben als Estats Units a la dècada dels seixanta. La primera acció que es desenvolupà en aquest sentit fou el resultat de la influència de dos moviments: en primer lloc, del que es coneix com a "moviment de pau i de justícia"; en segon lloc, la psicologia educativa acadèmica (Alzate, 1999).

D'aquests dos moviments, el que més desenvolupà la mediació fou el de la psicologia educativa acadèmica, ja que proposa el treball cooperatiu a les aules com a possible mitjà per millorar les relacions entre els alumnes. Aquesta

proposta es basa en diverses teories que han esdevingut fites indiscutibles. Les més importants són: la Teoria Sociocultural de Vygotsky, la Teoria Genètica de Piaget i el seu desenvolupament a través de l'Escola Social de Ginebra, la Teoria de la Interdependència Positiva dels germans Johnson, l'Aprenentatge Significatiu d'Ausubel, la Psicologia Humanista de Rogers i la Teoria de les Intel·ligències Múltiples de Gardner. Malgrat tot, no fou fins a la dècada dels vuitanta quan es volgué implementar l'èxit obtingut amb alguns programes de mediació comunitària a alguns centres educatius (Van Slyck i Stern, 1996).

Possiblement, un fet que marcà un abans i un després en la mediació comunitària va ser la creació de la "Community Boards of San Francisco Conflict Managers Program". No obstant això, un dels primers programes que ha tengut més recorregut ha estat el "Teaching students to be peacemakers (TSP)", desenvolupat durant la dècada esmentada per David W. Johnson i Roger T. Johnson (Johnson i Johnson, 1999). Aquests autors van partir de la consideració de que el conflicte esdevé un element positiu per l'aprenentatge si es treballa des d'una perspectiva pedagògica. Així, des d'aquest enfocament positiu, la resolució de conflictes tindrà efectes positius per la convivència, però també per l'aprenentatge en el sentit més ampli del terme (curricular i personal). També cal destacar que, segons els autors esmentats, aquests efectes positius no només afecten a les persones que intervenen en la resolució del conflicte, sinó que s'estenen a tercers, fent que l'aprenentatge sigui general.

La mediació visqué un moment d'expansió a països anglosaxons (destaquen Canadà, Regne Unit i Nova Zelanda) durant els anys setanta i vuitanta (Alzate, 2003b). Com a conseqüència, la mediació va esdevenir l'instrument de referència per la resolució de conflictes.

2.3. Orígens i implementació de la mediació escolar a Espanya

La introducció de la mediació a Espanya com a instrument de resolució de conflictes en l'àmbit escolar es deu a actuacions aïllades d'alguns docents que coneixien i tenien interès per la utilització d'aquesta eina de resolució de conflictes a altres països. Un dels moviments que es poden considerar de molta influència és "Centro de Resolución de Conflictos Gernika Gogoratuz", que va permetre que determinats professionals coneguessin els avantatges de la mediació en àmbits diferents a l'educatiu (Casasnovas, P., Magre, J., Lauroba, M.E., 2010).

No és estrany, doncs, que la Comunitat Autònoma que va esdevenir pionera fou el País Basc. Al seu àmbit territorial, aproximadament l'any 1993 ja es començava a implementar la mediació escolar. De fet, tal com esmenta Uranga, el "Centro de Investigación por la Paz Gernika Gogoratuz" va començar a implementar un programa de tractament de conflictes l'any esmentat. Així, es considera que aquesta experiència fou la primera introducció d'aquesta novetat a Espanya. Cal destacar que els primers programes es van aplicar a un Institut de Formació Professional, en concret el Barrutialde de Gernika (Uranga, 1997).

Cal dir que l'esmentada institució havia fet prèviament formació pel professorat per tractar la transformació dels conflictes. Dins aquest pla de formació, es van fer col·loquis i conferències amb els professors de totes les etapes educatives. Fou a l'octubre de 1994 quan, comptant amb el suport de l'orientador de i l'equip directiu de l'Institut esmentat, es començà a exposar la proposta al Claustre de Professors. També s'explicà als alumnes del centre. Interessa fer referència al fet que el programa continuà pràcticament igual, amb la participació dels mateixos docents. No obstant això, com és lògic, els alumnes anaven canviant, ja que completaven la seva etapa educativa i deixaven el centre per continuar amb els estudis o incorporar-se al món laboral (Uranga, 1997).

Possiblement, una de les claus de l'èxit del programa ha estat la continuïtat en la tasca de formació i difusió en l'àmbit de la mediació al llarg dels anys, amb la consciència de la importància de que els membres de la comunitat educativa coneguin les possibilitats que ofereix aquest sistema de tractament dels conflictes. Sense cap mena de dubte, aquesta experimentació donà resultats positius, ja que fou valorada d'aquesta forma per l'equip directiu i els professionals que van intervenir en l'experiència pilot i que han continuat aplicant el programa. Malgrat tot, es van trobar dificultats. La majoria d'aquestes provenien dels docents, ja que mostraven reticències a considerar els avantatges de la mediació. A partir de l'exemple d'aquesta experiència, altres centres del País Basc introduïren la mediació per tractar els conflictes (Uranga, 1997).

La segona Comunitat Autònoma que implementà programes de mediació fou Catalunya. Les primeres experiències van ser l'any 1996. No obstant això, eren actuacions de professors que tenien interès per la matèria i havien rebut formació en el camp de la mediació. Malgrat tot, no fou fins el curs 2001-2002 quan s'introduí la mediació escolar, amb l'impuls del Departament d'Educació. Cal destacar la figura de Pere led, el vertader referent i figura clau de la introducció de la mediació escolar a l'àmbit territorial de l'esmentada Comunitat. Així, entre els anys 2005 i 2008, es va estendre la seva aplicació als centres d'educació secundària concertada i de primària pública (Torrego, 2003). S'ha de fer especial menció al fet que, gràcies als bons resultats obtinguts, a partir del curs 2009-2010, la mediació passà a ser obligatòria a tots els centres docents. És per això que Catalunya ha estat considerada com la Comunitat on la defensa de la utilitat i de la necessitat de la mediació ha estat més ferma (Led, citat per Casasnovas, P., Magre, J., Lauroba, M.E., 2010).

Malgrat és possible que el referent indiscutible en matèria de mediació sigui Catalunya, també va tenir un paper destacat la Comunitat de Madrid. De la introducció de la mediació en l'àmbit escolar a la Comunitat Autònoma esmentada interessa especialment la relació entre aquest fet i el primer curs

que s'impartí de formació del professorat. Així, fou l'any 1998 quan s'aplicà un programa pilot de mediació. No obstant això, s'ha de dir que marcà un abans i un després, ja que estudià els problemes de convivència i les seves possibles solucions des d'una perspectiva ampla, entenent que s'havia de tenir en compte tota la comunitat educativa en el seu conjunt (Torrego i Galán, 2008).

Per aconseguir aquest objectiu, es plantejà com una experiència de caire voluntari i oberta a tots els membres de la comunitat educativa: professors, alumnes, personal de serveis i famílies. Per tant, les característiques més importants de la mediació van venir marcades per les experiències esmentades amb anterioritat, ja que cada una d'elles va anar definint la mediació, fent que progressivament es conegués en la seva perspectiva més útil, convertint-la en una eina de resolució de conflictes molt vàlida per l'àmbit escolar i no només aplicable als conflictes entre alumnes, sinó entre tots els actors de la vida educativa (Torrego i Galán, 2008).

A partir del models explicats, la mediació es va anar estenent a la resta d'Espanya. Com és lògic, el procés va ser diferent en temps i forma depenent de les Comunitats Autònomes, però es dóna importància al fenomen per la valoració positiva que es fa dels resultats que s'obtenen de la seva aplicació. Prova d'aquesta consideració positiva és la incorporació de la mediació a la normativa dels centres, a més de fer-hi referència com a mitjà de prevenció de situacions de violència (Viana, 2014).

2.4. Implementació de la mediació escolar a les Illes Balears. Fites i normativa.

Atès que el marc espacial que interessa tractar al present treball és el de l'àmbit geogràfic de les Illes Balears, s'ha d'analitzar l'evolució de la mediació a les Illes. Cal dir que la normativització de la mediació escolar a l'àmbit de la nostra Comunitat Autònoma va patir un gran retard si es compara amb els casos de Catalunya, País Basc i Madrid, ja que no fou fins l'any 2010 que es

promulgà el Decret 121/2010, de 10 de desembre, pel que s'estableixen els drets i deures i les normes de convivència en els centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears. Sense cap dubte, un dels fets més importants per la consolidació de la mediació a l'àmbit escolar de les Illes Balears fou la creació de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar (Convivèxit), com a òrgan de caràcter consultiu i organitzatiu d'activitats que ajuden a la prevenció de situacions de conflicte, entre molts altres àmbits d'actuació (Viana, 2011).

Aquest òrgan fou creat pel Decret 10/2008, de 25 de gener¹. No obstant això, amb anterioritat, concretament l'any 2005, es van crear l'Observatori i el Comissionat per la Convivència escolar en els centres educatius de les Illes Balears (Viana, 2011).

No es pot deslligar l'estudi de la introducció de la mediació a les Illes Balears de l'òrgan esmentat, ja que fou l'instrument que vehiculà la implementació d'un servei de mediació escolar als centres educatius sostinguts amb fons públics. Malgrat tot, el Programa de Mediació escolar proposat i aplicat a les Illes Balears fou dissenyat i desenvolupat per un equip del Departament d'Educació de Catalunya l'any 2001 (Rul·lan, V., s.d.).

Cal dir que una de les competències de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar és la formació del professorat i de l'alumnat en matèria de resolució de conflictes i en tasques de mediació (art. 4.3.c Decret 10/2008, de 25 de gener). La mediació es recull a la normativa autonòmica. Per tal de definir l'objecte del treball, cal estudiar el concepte que l'esmentada normativa fa d'aquest fenomen.

El Decret 121/2010, de 10 de desembre s'hi refereix com a "estratègia de resolució de conflictes mitjançant la intervenció d'una tercera persona, imparcial

¹ Publicat al BOIB núm. 15, dia 31 de gener de 2008, afectat pel Decret 72/2009, de 23 d'octubre, de modificació del Decret 10/2008, de 25 de gener (publicat al BOIB núm. 159 de 2009).

i amb formació específica, amb l'objecte d'ajudar les parts a obtenir per elles mateixes un acord satisfactori". Cal tenir en compte també els principals principis que han de regir la mediació en l'àmbit autonòmic, que són els mateixos que al de la resta de l'Estat: voluntarietat, imparcialitat de la persona o persones mediadores i confidencialitat (art. 35 Decret 121/2010, de 10 de desembre).

Pel que fa a la formació de mediadors, es determina que la Direcció General d'Innovació i Formació del Professorat, amb la col·laboració de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar, en el marc dels plans de formació dels professors, ha de preveure activitats de formació per a persones mediadores (art. 39 Decret 121/2010, de 10 de desembre). És necessari fer referència a la formació de mediadors, ja que potser sigui un dels factors claus per l'èxit de la mediació en l'àmbit escolar. La materialització d'aquesta competència es fa mitjançant la formació en mediació, atès que és l'instrument que pot fer possible l'extensió d'aquest fenomen als centres educatius de les Illes Balears. Seguint la metodologia que es va seguir a Catalunya, la formació té una durada de quaranta hores. La formació s'adreça a equips formats per professors, alumnes, mares i pares i personal no docent. L'estructura de la formació en qüestió respon al següent esquema: sensibilització, formació, pràctica i consolidació (Rul·lan, V., s.d.).

L'afany per aplicar programes de mediació als centres educatius ve precedit per una preocupació per garantir a l'alumnat una educació integral de qualitat, amb l'objectiu principal de proporcionar-los habilitats que els converteixi en ciutadans més compromesos i responsables (Martín-Seoane, 2008).

Un aspecte que cal tenir en compte és que l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar ofereix formació per tal de fomentar la permanència dels programes iniciats. És per aquest motiu que l'esmentada institució ofereix seminaris de setze hores de durada durant el segon any d'aplicació dels programes. A més, es preveu una reunió mensual dels participants en el servei per tal de fer

propostes, analitzar situacions i treure conclusions. Per reforçar l'aprenentatge, el formador es reuneix amb els membres de l'equip una vegada cada trimestre (Rul·lan, V., s.d.).

Malgrat l'èxit dels programes durant els dos primers anys, en alguns casos, el programa de mediació no s'aplica durant un període de temps considerable. Per això, l'òrgan esmentat amb anterioritat organitza un Seminari de coordinadors de serveis de mediació. Aquesta trobada serveix per posar experiències en comú i plantejar dubtes. Es tracta, en definitiva, de donar el suport de formació i entusiasme necessaris perquè els programes tinguin continuïtat als centres (Rul·lan, V., s.d.).

2.5. El futur de la mediació escolar.

Mirando al futuro, en la Mediación educativa, que se plantea contextualizada entre otros programas de gestión de conflictos, de emociones, de habilidades de comunicación y comunicación eficaz para que permanezca en el tiempo y permee la «cultura de centro», beneficiando a todos los estudiantes (Sánchez, 2016).

D'acord amb aquesta autora, sembla que el punt més conflictiu entorn a la mediació escolar és la seva permanència en el temps. Només amb l'estudi dels casos dels centres en els quals s'han aplicat programes de mediació es pot fer una anàlisi real de la situació. Només amb aquest anàlisi es poden detectar els errors o punts més dèbils de la mediació escolar, alhora que es poden fer propostes de millora a partir de les inquietuds i suggeriments que fa la comunitat educativa de cada centre. També és important treballar amb els centres que van rebre formació en matèria de mediació i que ja no l'apliquen en la vida quotidiana del centre, ja que la sensació de fracàs potser sigui un motiu de desmotivació del centre que es pot transmetre a altres centres (Sánchez, 2012a). Així, com defensa Sánchez (2016): «[...] la mediación sería mejor

llamarla educativa (proactivamente educadora) i no escolar, que parece hacer referencia sólo al ámbito en el que se desarrolla [...]».

D'acord amb aquest argument, planteja la mediació educativa contextualitzada. Segons aquesta autora, [...] la filosofía que subyace a la mediación, es decir, los estilos comunicativos y relacionales pacíficos, se pueden aprender [...]» (Sánchez, 2016). Aquest fet demostra la importància de la formació en matèria de mediació tant a alumnes com entre el professorat.

D'acord amb la realitat de que la mediació potser es troba en un moment d'estancament; recentment s'han adoptat mesures per solucionar aquesta problemàtica. En són exemples les iniciatives que Convivèxit ha posat en marxa durant el curs 2016-2017: s'han tornat celebrar les trobades de mediació i s'han ofert de nou cursos de formació al professorat sobre mediació².

Així, com assenyala Torrego, els Plans de Millora de la Convivència abarquen a tota la Comunitat. Aquests Plans, en general, inclouen la mediació com a element de millora de la convivència. No obstant, el que destaca Torrego és la implementació en els darrers temps de programes d'Alumnes Ajudants i les Aules de Convivència (Torrego, 2013). Amb la mateixa perspectiva, Ramón Alzate es declara a favor de l'Enfocament Global de Transformació de Conflictos (Alzate, 1999, 2003a). Aquest model implica la gestió dels mateixos amb una representació piramidal, seguint els criteris de Cohen (Cohen, 1995).

D'acord amb Alzate, si s'adopta l'enfocament global de la gestió de conflictes, la mediació es converteix en un element més de gestió de conflictes i s'acaba el monopoli de la mediació com a únic sistema útil. Si es pretén aconseguir que la resolució de conflictes en l'àmbit escolar sigui el més profitosa possible, s'ha de fer un enfocament global. Un autor que proposà aquest enfocament fou Field, el qual féu servir una metàfora per explicar-lo. Així, Field (citada per Alzate, 2008) diferencià tres dimensions del conflicte:

² Dades oferides de forma oral per Marta Escoda, directora de Convivèxit i Vicenç Rul-lan, tècnic i membre de l'equip de Convivèxit.

a) Conflictes de superfície, que anomenem en "ebullició". Es tracta de conflictes de menor importància, que es troben en la seva primera fase però que si no es solucionen o no s'adopten solucions, poden generar a un conflicte de magnituds considerables.

b) Tensions de relacions "que bullen". Es refereix a les tensions que hi ha entre els professors i entre l'alumnat o entre ambdós col·lectius.

c) "Fonts de calor" que hi ha davall el conflicte. Són les tensions acumulades entorn del conflicte i que no s'han solucionat, la qual cosa els converteix en espurnes que en qualsevol moment poden tornar revifar el foc o el conflicte principal.

Cal dir però que per poder dur a terme l'aplicació d'aquesta proposta és necessari un canvi de mentalitat i la introducció de noves estructures en els centres educatius. El canvi esmentat ha de consistir en l'abandonament de la imposició de les normes i regles per passar a ser relacions amb enfocament restauratiu, deixant enrere el model autoritari per donar més importància a les relacions humanes en l'àmbit escolar. (Vaandering, 2013).

En el mateix estadi d'opinió es situen altres autors que consideren la necessitat d'adoptar un enfocament holístic de la mediació i deixar de parlar de mediació escolar per permetre que la mediació també sigui utilitzada en la resolució de conflictes que en part es desenvolupen al centre educatiu però que tenen el seu origen o el seu principal desenvolupament al carrer, a les famílies dels alumnes, a la colla d'amics, etc. (Hopkins, 2004; Martínez-Otero, 2001; Vaandering, 2013). Seguint el mateix enfocament, Hendry proposa que passi a anomenar-se "mediació en entorns educatius" (Hendry, 2010).

De fet, la conclusió de diversos estudis sobre la convivència als centres educatius recull aquesta mateixa realitat: els centres escolars tenen a dia d'avui un funcionament poc democràtic, en el qual la via principal per la resolució de

conflictes és principalment la punitiva, deixant de banda qualsevol possibilitat de participació dels alumnes que han intervingut en el conflicte i les seves famílies. A més, els mateixos estudis assenyalen els recels que sol provocar la introducció dels programes de mediació en els centres educatius. S'ha de tenir en compte que la mediació implica un canvi de paradigma i es pot veure com una amenaça a l'autoritat de l'equip directiu. Aquest és també un fet important, atès que el suport dels membres de l'equip directiu esdevé un factor determinant en l'èxit de la mediació (Carrasco, Villà, i Ponferrada, 2016).

Seguint a les autores Albertí i Boqué, la mediació “ofereix una metodologia proactiva per la gestió de l'aula i la convivència que va molt més enllà de la gestió del conflicte, per això podem començar a parlar de pedagogia restaurativa” (Albertí i Boqué, 2015).

D'acord amb aquesta perspectiva, Howars Zehr defensa que, a més de la necessària humanització de les relacions, l'enfocament ha de ser sumatiu i no només ha d'emprar la mediació, sinó que s'ha de complementar amb altres programes com: alumnes ajudants, aprenentatge cooperatiu, etc. (Zehr, 1990). Durant molt de temps s'ha plantejat l'aplicació de la mediació com a únic programa a haver de tenir en compte, considerant-lo suficient per donar resposta a totes les qüestions que se li proposen. No obstant això, amb la visió perspectiva del temps, s'arriba a la conclusió de que la mediació només genera els beneficis que s'esperen si es complementa amb altres pràctiques restauratives i models de prevenció i resolució de conflictes. Per tant, és necessari adoptar un enfocament més global (Pulido, Martín-Seoane i Lucas-Molina, 2010).

Aquest enfocament no només ha de ser global des d'aquest punt de vista, sinó també en el seu concepte temporal. No s'ha de veure la mediació com quelcom que s'ha d'aplicar en situacions de conflicte o situacions problemàtiques, sinó que ha de ser una eina present en l'esdevenir diari i quotidià dels centres educatius de secundària (Pulido, Martín-Seoane i Lucas-Molina, 2013)

Malgrat tots aquests programes s'estiguin aplicant a l'àmbit educatiu, es fa en la majoria dels casos de forma independent, sense crear sinèrgies, sense possibilitat d'interacció entre aquests. Així, és aquest un dels punts dèbils del sistema actual que cal millorar. (Boqué i Albertí, 2015).

2.6. Programes que poden complementar la mediació escolar en la resolució de conflictes.

El gran avantatge d'introduir les pràctiques restauratives per complementar la mediació és que permet l'augment dels tipus de problemes que s'hi poden sotmetre. Com és evident, la mediació no es pot aplicar a tots els problemes. Per contra, les pràctiques restauratives ofereixen multitud de possibilitats, ja que poden ser cercles restauratius, cercles de diàleg, escolta activa, etc. (Albertí i Boqué, 2015).

Els programes que poden complementar la mediació escolar en la resolució de conflictes són:

a) Programes d'ajuda entre iguals. El desenvolupament més considerable dels programes d'ajuda entre iguals es va produir a Anglaterra a partir de l'any 2000 (Noaks i Noaks, 2009). Des del punt de vista dels objectius, pot resultar un complement molt adient a la mediació. De fet, resulta il·lustratiu que un dels rols que poden adoptar els alumnes dins els Programes d'ajuda entre iguals és el d'alumne mediador (Cowie, Hutson, Oztug i Myers, 2008).

b) Programes de tutoria entre iguals. Actualment, s'està aplicant aquest programa a molts de països i organismes de prestigi com l'Agència Europea per l'Educació Especial o la UNESCO s'hi refereixen com a pràctica molt efectiva per promoure una "escola inclusiva" (Topping, 2000).

c) Cercles restauratius i cercles de diàleg. Els cercles restauratius i els cercles de diàleg són els models de pràctica restaurativa l'ús de les quals es troben

més esteses als centres educatius de les Illes Balears. Els cercles proactius tenen la consideració de mitjà molt eficaç per millorar el clima de l'aula i prevenir possibles conflictes. A més, genera efectes a llarg termini, la qual cosa és un dels objectius de les pràctiques restauratives i de qualsevol altre instrument de gestió de conflictes o gestió de la convivència als centres educatius. Aquests objectius es poden dur a terme perquè els cercles restauratius permeten treballar a la vegada diversos conceptes com: inclusió, igualtat, fer comunitat, fraternitat, etc. (Cortada, Lladó i Thyus, 2013).

d) Assamblea comunitària. Pot ser considerada com una forma més extensa de mediació, ja que hi participen un nombre més elevat de membres de la comunitat educativa. . Per tal d'aconseguir el vertader objectiu d'aquesta pràctica restaurativa és important que es deixi temps perquè els participants interactuin entre ells, ja que aquest moment informal pot generar acords o possibles solucions. (Gorbeña i Romera, 2008).

e) Provenció. Com diu Paco Cascón, “se trata de favorecer y proveer de una serie de habilidades y estrategias que nos permitan enfrentar mejor los conflictos”. En la provenció s'hi poden distingir diversos nivells: presentació, coneixement, estima, confiança, comunicació i cooperació (Cascón, 2006).

2.7. Aspectes que s'han de millorar en l'aplicació dels programes de mediació escolar.

Malgrat els avenços, hi ha determinats problemes que impedeixen l'èxit de la mediació. Es tracta de factors que intervenen en l'aplicació dels programes de mediació als centres de secundària:

A) Manca de sensibilització de part de la comunitat educativa. L'èxit de la mediació només s'assegura si tota la comunitat educativa està involucrada en la seva aplicació, amb la creença dels aspectes positius de la mateixa. Per tant,

docents, alumnes i famílies han de considerar la mediació una eina eficaç per la resolució de bona part dels conflictes que es generen o es desenvolupen al centre. Només si s'adopta aquest punt de vista, la mediació s'aplicarà de forma correcta i la comunitat educativa lluitarà per la seva continuïtat, atès que només s'aplicarà si es considera que es tracta d'una eina útil. Resulta il·lustratiu que, tal com assenyalen determinats experts, el fet de que existeixi un equip de mediació al centre ja es converteix en una instància d'intervenció i prevenció per sí sola (Boqué, 2002; Torrego, 2003). Dins aquest context, és on el professorat actua com a peça fonamental per la bona convivència al centre. De fet, Smith ja explicava que després de la formació al professorat, els alumnes tenien la impressió que els docents havien canviat d'actitud i ja es mostraven disposats a fer una escolta activa. (Smith, 2002). Per tant, és important que el professorat i l'alumnat sigui conscient dels beneficis de la mediació. No obstant això, aquesta consideració arriba amb l'experiència d'anys d'aplicació.

B) Reforçament del suport institucional. Les institucions i autoritats competents han de donar suport a iniciatives relacionades amb la mediació que duguin a terme centres educatius de secundària. S'ha de tractar d'un suport de formació, de recursos, de personal format que orienti el personal docent del centre quan hi ha un problema més greu, etc. (Carrasco, Villà, i Ponferrada, 2016)

C) Seguiment dels programes de mediació. Malgrat tot, com assenyalen Torrego i Galán, es realitzen poques investigacions per conèixer l'evolució dels programes de mediació als centres (Torrego i Galán, 2008). Potser una de les actuacions de millora ha de ser una avaluació continuada dels programes de mediació. De fet, alguns experts ja s'han pronunciat en el sentit esmentat i consideren que és necessària l'avaluació dels impactes educatius de la mediació escolar (Andrés i Barrios, 2007; Pérez, 2007; Smith, 2002; Torrego i Galán, 2008). De la mateixa manera, també seria convenient l'estudi de la continuïtat dels programes de mediació als centres que van rebre formació de la Conselleria d'Educació de les Illes Balears.

2.8. Fases d'un programa de mediació

Seguint a Vicenç Rul·lan, la formació en mediació té quatre fases: sensibilització, formació, pràctica i consolidació.

a) Sensibilització. Es fa difusió al centre sobre el plantejament de implementar un nou sistema de tractament dels conflictes.

b) Formació. Dins aquesta fase es treballen els conceptes de conflicte, mediació, comunicació, emocions i escolta activa i es fa una simulació.

c) Pràctica. Es comença a difondre el Servei de mediació i es fan pràctiques amb conflictes reals.

d) Consolidació. Aquesta fase té com a objectiu principal revisar el treballat durant les pràctiques i presentar el servei de mediació a la comunitat educativa. Finalment, es celebra la reunió final i es redacta el projecte de mediació (Rul·lan, V., s.d.).

3. DESENVOLUPAMENT DE LA PROPOSTA

3.1. Punt de partida de la proposta: Situació actual de la mediació als centres educatius de les Illes Balears.

Justificació

El present treball pretén elaborar una proposta de millora de la mediació i foment de la convivència. Es tracta d'una proposta dissenyada perquè es pugui implementar a qualsevol centre de les Illes Balears. Es pretén que la proposta permeti que la mediació es coneixi més als centres i que es treballi com un projecte que sigui capaç de fomentar la cultura de la mediació, ja que, com s'ha esmentat en apartats anteriors, el futur d'aquesta pràctica restaurativa només s'entén contextualitzada amb altres eines i instruments de resolució de conflictes. També es pretén que la proposta s'adequi a les necessitats dels centres de les Illes Balears, per la qual cosa la proposta només pot tenir com a punt de partida l'anàlisi de l'estat de la mediació escolar a l'àmbit geogràfic de les Illes Balears. Per tant, cal analitzar les problemàtiques de la mediació als centres de les Illes Balears per poder elaborar una proposta que defugui d'aquestes.

Mostra

El primer pas ha consistit en analitzar la continuïtat de programes de mediació als centres de secundària de les Illes als quals l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar va impartir formació entre els anys 2008-2012. Per poder desenvolupar aquesta tasca ha estat necessària la col·laboració de l'esmentat organisme, així com la participació de l'equip directiu i dels coordinadors de la Comissió de Convivència de deu d'aquests centres. Convivèxit va facilitar un llistat amb els centres de secundària en els quals ha impartit formació en matèria de mediació entre els anys 2008-2012³

³ Es pot consultar el llistat a l'Annex 1

Els centres que formen la mostra són:

Taula 1. Centres que formen la mostra	
Centre educatiu	Municipi
IES S'Arenal	Llucmajor
IES Capdepera	Capdepera
IES Guillem Colom Casanovas	Sóller
IES Pau Casesnovas	Inca
IES Sineu	Sineu
IES La Ribera	Palma
IES Josep Sureda i Blanes	Palma
IES Isidor Macabich	Eivissa
IES Quartó de Portmany	Sant Antoni de Portmany
IES Pasqual Calbó	Maó

Font: Elaboració pròpia

Procediment de recollida de dades i instruments d'avaluació de la situació actual de la mediació als centres de mostra

A partir del llistat esmentat, es va contactar via telefònica amb els centres i es va sol·licitar informació sobre els programes de mediació que s'han realitzat. La mostra es basa en deu dels centres esmentats seleccionats per les raons següents:

- Hi ha centres de Mallorca, Menorca i Eivissa⁴.
- Els centres de Mallorca es troben distribuïts per la geografia illenca, la qual cosa permet tenir una visió de la situació de la mediació a centres de comarques diferents.
- Entre els centres de Mallorca es poden distingir diverses tipologies: instituts situats a pobles i amb alumnat dels pobles de l'entorn, sense molta immigració i instituts situats a Palma, amb alumnat molt divers. De la mateixa manera, hi ha centres on pràcticament no hi ha conflictes; en canvi, en altres n'hi ha amb molta freqüència.

4 A l'Annex 2 es mostra la ubicació dels centres objecte de la mostra

El procediment de recollida de dades consta de diverses fases:

a) Primer contacte amb els centres: Es va contactar amb els centres via telefònica, sol·licitant la possibilitat de parlar amb el coordinador/a de la Comissió de convivència o del servei de mediació. Es demanava una adreça de correu electrònic per tal de que el coordinador/a pogués emplenar una fitxa amb una sèrie de preguntes⁵. A continuació, se'ls va enviar el correu i van contestar les preguntes esmentades. Es va aprofitar l'avinentsa per concertar una cita per visitar el centre (en el cas de centres ubicats a Mallorca) i tenir una entrevista amb el coordinador/a o amb professors que formen part del servei de mediació.

b) Entrevista semiestructurada. Pel que fa als centres de Mallorca, en els casos que la disponibilitat horària ho permeté, es va visitar el centre en qüestió i es va mantenir una entrevista⁶ amb les persones que intervenen als programes de mediació. S'enviaren les entrevistes per correu electrònic als centres de Menorca i Eivissa. En pocs dies, els professors d'aquests centres les van remetre amb les respostes.

c) Qüestionari validat. Durant la visita o al mateix correu electrònic esmentat al paràgraf anterior, se'ls va passar un qüestionari validat per conèixer la percepció del professorat mediador sobre la influència positiva de la mediació escolar. El qüestionari fou elaborat per Sara Ibarrola-García i Concha Iriarte Redín⁷, ambdues de la Universitat de Navarra. Cal destacar la bona disposició dels centres utilitzats a la mostra a l'hora de respondre, plantejant arguments a favor i en contra de la mediació, així com el plantejament de possibles actuacions per millorar el servei i fer-lo de més utilitat.

5 Més informació a l'Annex 1

6 Es pot llegir l'entrevista a l'Annex 5

7 A l'Annex 3 es pot consultar el qüestionari. Es va contactar amb les autores per demanar si es podia fer ús del seu qüestionari per elaborar el present treball. Les autores no hi posaren cap impediment, sinó que es van oferir per ajudar en el que calgués.

Conclusions de l'estudi

Les principals conclusions que s'extreuen de les entrevistes mantingudes amb el professorat dels centres que formen la mostra són les següents⁸:

a) La implicació de l'equip directiu és un factor determinant per l'èxit de la mediació als centres: Nou informants es refereixen a què la visió que tenen els membres de l'equip directiu sobre la mediació és quelcom decisiu per garantir-ne la seva aplicació.

b) Manca d'hores pels professors que formen part del servei de mediació: Nou informants esmenten a les entrevistes que consideren que s'hauria de tenir disponibilitat d'hores per dedicar-hi.

c) Manca de reconeixement als professors que formen part del servei: Quatre informants consideren que la seva tasca hauria de ser més reconeguda. Suggerixen que desde la Conselleria d'Educació es programin activitats l'objectiu de les quals fos una recompensa pel seu treball.

d) Tractament independent de la mediació i altres pràctiques restauratives: Vuit informants asseguren que al seu centre només s'aplica la mediació (no altres pràctiques restauratives; tres informants diuen que utilitzen la mediació i també altres pràctiques restauratives com a tasca de prevenció i dos informants afirmen que al seu centre s'utilitza la mediació de forma conjunta amb altres pràctiques restauratives.

e) Els alumnes no sol·liciten la mediació per ells mateixos, sinó per derivació del tutor o cap d'estudis: Segons quatre informants, aquest és un dels aspectes que s'han de millorar. Sembla que els alumnes tenen la concepció de la mediació com a mesura predisciplinària, la qual cosa indica que es transmet incorrectament la essència de la mediació.

⁸ Aquest llistat de problemàtiques més freqüents es fa a partir de les opinions expressades a les entrevistes als professors dels centres de mostra. Es poden llegir a l'Annex 6

f) Es fan activitats per donar a conèixer el servei de mediació al centre però detecten que no tenen la transcendència esperada: Quatre informants declaren que la informació que es dóna per explicar el funcionament del servei de mediació és breu i potser no de tota la qualitat que es desitja.

g) Els centres haurien de comptar amb una roda d'alumnes mediadors que assegurí la continuïtat del servei: Els alumnes acaben la seva etapa educativa i deixen el centre. Si no hi ha una roda de formació d'alumnes, es perd el servei. Tres informants assegurin que no compten amb alumnes formats en mediació perquè els alumnes mediadors ja han deixat el centre.

h) La mediació necessita un pla de modernització. Seria convenient i atractiu per l'alumnat comptar amb alguna aplicació informàtica per participar-hi.

Conclusions del qüestionari validat⁹: La puntuació mitjana dels diferents blocs és:

- Validesa social obté una nota de 4'28.
- Aspectes sociocognitius obté una nota de 4'05.
- Aspectes morals obté una nota de 3'81.
- Aspectes emocionals obté una nota de 3'73.

3.2. Desenvolupament: Projecte de convivència amb impuls de la mediació a l'IES Manacor.

3.2.1. El centre

Aquest projecte està dissenyat per implementar-se a IES Manacor amb l'objectiu de millorar la convivència al centre i donar un impuls a la mediació.

Com s'assenyala al Pla de convivència vigent, el centre es troba situat a la capital de la comarca de Llevant de Mallorca. L'alumnat d'ESO prové de Manacor i els nuclis costaners del municipi. L'alumnat dels cicles formatius prové de tots els municipis de la comarca. Cal tenir en compte que hi ha un nombre elevat d'alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu (en

⁹ Es poden consultar els resultats del qüestionari a l'Annex 4

endavant, NESE). Com a tots els centres de les Illes Balears, hi ha conflictes. Els conflictes més freqüents entre alumnes són de tipus verbal i agressions físiques lleus. Al Pla de convivència s'afirma que hi ha un clima de convivència al centre i que els conflictes es generen en els primers cursos de l'ESO. Interessa destacar que es fa referència al fet que aquests conflictes són resolts amb un full d'incidència i mesures disciplinàries de caràcter menor. També es fa referència a la igualtat de gènere i situacions de violència de gènere. S'afirma que no hi ha problemes relacionats amb aquests aspectes, tot i que es preveu treballar-ho al Pla d'acció tutorial (IES Manacor, 2011). Pel que fa a la mediació, cal dir que les mediacions que es sol·liciten a l'IES Manacor es fan per part de la coordinadora de la Comissió de Convivència del centre, ja que no compten amb alumnes mediadors¹⁰.

3.2.2. Foment de la convivència al Pla de convivència i al Pla d'Acció Tutorial

-Pla de convivència de l'IES Manacor. El document vigent ja disposa, entre els seus objectius, l'impuls de les relacions positives entre els membres de la comunitat educativa, la prevenció de conflictes i la gestió positiva dels mateixos (IES Manacor, 2011). Cal assenyalar també que l'IES Manacor compta amb una Comissió de convivència i una coordinadora de la mateixa. A més, el Pla de convivència preveu la creació del servei de mediació pel curs 2011-2012, la qual cosa demostra que el Pla ha esdevingut obsolet, essent necessària la seva revisió. S'ha d'aprofitar l'avinentesa per incloure-hi el projecte que es proposa.

-Pla d'Acció Tutorial. Aquest document ha d'ajustar l'acció tutorial i el desenvolupament de les sessions de tutoria al projecte que es proposa i al seu calendari de tutories compartides. També ha de preveure la realització de les mediacions sol·licitades durant el temps de tutoria.¹¹

¹⁰ A l'Annex 7 es pot llegir l'entrevista per conèixer l'estat actual de la mediació a l'IES Manacor.

¹¹ D'acord amb el que es preveu a l'apartat Fase 4 de la Taula 9.

3.2.3. Objectius del projecte

Objectiu general: Convertir la mediació en un instrument útil, operatiu i accessible pels alumnes per la bona gestió dels conflictes.

Objectius específics:

- Sensibilitzar l'alumnat i el professorat del centre sobre els efectes positius de la mediació en la millora de la convivència.
- Treballar diversos nivells de provenció.
- Treballar la mediació a assignatures d'ESO i a mòduls de Formació Professional Bàsica i cicles formatius de Grau Mitjà.
- Incloure el projecte de convivència amb impuls de la mediació al Pla d'Acció Tutorial.
- Formar un equip d'alumnes mediadors.
- Instaurar un nou servei de mediació al centre.

3.2.4. Recursos humans. Organització dels professionals.

L'òrgan responsable del desenvolupament de la proposta és la Comissió de Convivència. També formarien part de la Comissió els orientadors del centre, ja que tenen reunions amb els tutors. Són professionals que poden fer propostes de millora i suggeriments interessants. Els orientadors han de ser el nexa de comunicació entre tutors i els membres de la Comissió de convivència. El projecte vol donar protagonisme als tutors, considerant que és la millor manera d'implicar gran part del professorat en l'impuls de la mediació. D'aquesta forma, s'aconsegueix el compromís. Per tant, s'assegura la continuïtat de la mediació, el coneixement per part dels tutors i es deixa de dependre d'un equip de mediació format per un nombre molt reduït de persones, amb el perill constant de que si manca la persona que és l'ànima de la mediació al centre, es perd el treball fet i les fites aconseguides.

3.2.5. Formació del professorat sobre mediació

El requisit imprescindible per garantir que la implementació del projecte resulti d'èxit és la formació del professorat en matèria de mediació. Per això, durant el primer Claustre del curs 2017-2018 es farà una formació de dues hores sobre mediació. Per fer aquesta formació s'ha sol·licitat a Convivèxit que hi destini un formador. Es creu que pels pròxims cursos serà suficient un recordatori sobre mediació al primer claustre, sense la necessitat de comptar amb un formador que no sigui professor del centre. (S'ha considerat la possibilitat de fer ús d'un curs de pràctiques restauratives i mediació de conflictes¹²del programa de formació en els centres que ofereix el Servei de Formació del Professorat, òrgan que depèn de la Direcció General de Formació Professional i Formació del Professorat. No obstant això, perquè sigui més operatiu i la formació arribi a un major nombre de professorat, s'ha elegit l'alternativa esmentada).

3.2.6. Temporització

El projecte que es presenta consisteix en què tots els cursos de Secundària i Formació Professional Bàsica tinguin la tutoria el mateix dia a la mateixa hora de la setmana. Pot semblar quelcom complicat. No obstant això, no ho és, ja que a inici de curs quan s'elaboren els horaris i la distribució horària d'assignatures i mòduls ja es deixaria el dia i hora concret per la tutoria. En aquest cas, es proposa que la tutoria es realitzi els divendres a primera hora, és a dir, a les 8:00 hores del matí. El motiu que justifica que tots els cursos esmentats tinguin tutoria a la mateixa hora és tenir facilitat per permetre que si s'han de fer mediacions es puguin fer durant el temps de tutoria. S'ha de tenir en compte que, en ocasions, els alumnes que sol·liciten mediació i els alumnes mediadors no es troben a la mateixa aula. Amb aquesta mesura, s'evita que les mediacions s'hagin de fer a corre-cuita durant el temps de l'esplai. A més, també permet fer actuacions conjuntes entre cursos d'etapes educatives

12 Es pot consultar la formació a l'Annex 8.

diferents, ja que es pot aprofitar l'hora de tutoria. L'assignació horària de les hores de tutoria no implica cap problema de tipus burocràtic.

S'ha de diferenciar, però el centre del projecte, que consisteix en treballar la mediació i altres aspectes de la convivència a tutories compartides amb tots els alumnes del curs de primer d'ESO i els alumnes de primer curs de Formació Professional Bàsica. Durant el curs es fan set sessions de tutoria compartida que es destinen al projecte. Es considera que és un nombre de sessions adequat, ja que els tutors han de disposar d'hores de tutoria necessàries per tractar temes setmanals i de gestió de l'aula i donar informacions d'orientació, etc. als alumnes. Un cop s'ha analitzat el calendari escolar previst pel curs escolar 2017-2018¹³, s'han assignat les sessions els dies següents:

-20 d'octubre. El projecte s'inicia aquest dia perquè el curs escolar comença dia 13 de setembre pels alumnes d'ESO i dia 22 pels alumnes de Formació Professional. Per tant, es creu convenient que les tres primeres sessions de tutoria del curs es puguin dedicar a tasques d'informació del curs, activitats, eleccions de delegats, etc.

-3 de novembre.

-1 de desembre.

-15 de desembre.

-12 de gener.

-26 de gener.

-16 de febrer.

3.2.7. Destinataris

La proposta es destina principalment als alumnes del primer d'ESO i primer curs de Formació Professional Bàsica, ja que són els alumnes que participen a les tutories compartides. Cal dir que també es preveuen actuacions per la resta de cursos d'ESO i cicles formatius de Grau Mitjà.

¹³ Es pot consultar el calendari de la proposta a l'Annex 10.

3.2.8. Continguts

Partint de la idea de que la mediació és una pràctica restaurativa i que és necessari fomentar l'empatia dels alumnes es vol aconseguir que el projecte que es planteja millori la convivència del centre. Aquesta fita s'ha d'aconseguir amb l'ús de la mediació i mitjançant la formació d'alumnat i professorat per dotar als dos col·lectius d'eines i mitjans que els permetin solucionar els conflictes i ajudar als demés a resoldre-ls. D'acord amb aquest plantejament, la proposta ha de comptar amb activitats de tipus preventiu (dissenyades per fomentar l'empatia, la confiança, el coneixement, etc.) i impulsar activitats de creació de grup. Malgrat aquesta idea pugui semblar molt clàssica, no s'ha de perdre de vista el fet que la proposta que es planteja pretén la creació de grup a nivell de tot l'alumnat dels diversos grups de primer d'ESO i primer curs de cicles de Formació Professional Bàsica durant tot el projecte, afavorint la interacció entre alumnes. Les sessions del projecte s'organitzen seguint els nivells d'una escala de provenció (Cascón, 2006).

3.2.9. Metodologia

Les activitats que es desenvolupen durant les sessions del projecte responen a dues metodologies:

-Aprentatge cooperatiu. S'ha elegit perquè, d'acord amb el que afirma Amparo Fernández, l'aprenentatge cooperatiu afavoreix que l'alumne desenvolupi habilitats interpersonals i de comunicació (Fernández, 2006).

-Simulació i joc. S'ha elegit perquè mitjançant el joc es pot estimular i motivar els alumnes. Alhora, es poden compartir els aprenentatges de forma interactiva amb els companys. A més, esdevé una experiència agradable i fomenta nombroses capacitats interpersonals (Fernández, 2006).

3.2.10. Activitats

A la taula següent es poden veure com s'organitzen les sessions del projecte:

Taula 2. Sessions del projecte			
Temporització	Activitats¹⁴	Continguts	Objectius
20/10/2017	-Exposició del projecte. - Presentació dels alumnes als companys. -Posada en comú de les sensacions i emocions que han tingut els alumnes durant les activitats.	-Explicació de les parts del projecte. - Presentació.	-Conscienciar de la importància d'aportar el seu granet d'arena a la bona convivència al centre. -Engrescar-los a implicar-se en el projecte. -Facilitar la presentació dels alumnes als seus companys.
3/11/2017	- Qüestionari Conductes i Experiències Socials a classe (CESC).	- Detecció dels problemes de relació entre els alumnes i característiques principals de l'alumnat.	-Conèixer les relacions entre els alumnes de l'aula mitjançant aquest programa informàtic molt utilitzat als centres de les Illes Balears. -Conèixer les característiques dels alumnes , ja que els resultats seran claus per fer la selecció de l'alumnat mediador.
1/12/2017	-Activitats durant les quals els alumnes han de compartir amb els companys informació sobre ells (aficions, lloc on viuen, esports que els agraden, llocs on han viatjat, etc.)	- Coneixement.	-Saber qui són ells mateixos i detectar el que tenen en comú amb altres membres del grup.

14 Totes les sessions del projecte es desenvolupen al poliesportiu del centre. No presenta cap dificultat organitzativa, ja que els alumnes que empen aquesta instal·lació són d'ESO i tendran hora de tutoria.

	-Posada en comú de les sensacions i emocions que han tengut els alumnes durant les activitats.		
15/12/2017	-Activitats de foment de l' autoestima i estima cap als altres membres del grup. -Activitats per generar confiança en un mateix i cap als companys. -Posada en comú de les sensacions i emocions que han tengut els alumnes durant les activitats.	-Estima i confiança	-Augmentar l' autoestima dels alumnes i l'estima vers els companys. -Generar clima de confiança en un mateix i en els companys.
12/1/2018	-Activitats d' escolta activa i parafraseig . -Posada en comú de les sensacions i emocions que han tengut els alumnes durant les activitats.	-Comunicació	-Entendre el concepte de parafraseig i identificar els efectes que pot generar a la convivència. -Entendre el concepte d' escolta activa i identificar els efectes positius que pot generar a la convivència.
26/1/2018	-Activitats de cooperació entre els alumnes. -Posada en comú de les sensacions i emocions que han tengut els alumnes	-Cooperació	-Aprendre que la cooperació entre els membres del grup és la millor manera d'actuar per guanyar-hi tots i millorar la convivència al centre.

	durant les activitats.		
16/2/2018	<p>-Explicació breu del què és la mediació (dinàmica del procés, qui la pot sol·licitar, com es pot sol·licitar, etc.).</p> <p>-Simulació d'una mediació.</p> <p>-Posada en comú de les sensacions i emocions que han tingut els alumnes durant les activitats.</p>	-Mediació	<p>-Sensibilitzar els alumnes sobre la importància de la mediació.</p> <p>-Formar els alumnes sobre què és la mediació i les característiques d'un procés de mediació.</p> <p>-Donar a conèixer la mediació entre els alumnes.</p> <p>-Encoratjar els alumnes a sol·licitar les mediacions sense la derivació d'un professor o cap d'estudis.</p>

Font: Elaboració pròpia

Taula 3. Programació sessió 20/10/2017	
ACTIVITAT	Presentació del projecte
Objectius	<p>-Explicar el projecte.</p> <p>-Donar a conèixer la finalitat del projecte.</p> <p>-Esmentar la intenció de posar en marxa un nou servei de mediació al centre.</p> <p>-Explicar que hi haurà activitats del projecte a les quals els grups han de ser el grup-classe i altres activitats on els grups han d'estar formats per persones de cursos diferents.</p>
Continguts	-Projecte i nou servei de mediació
Participants	Tots els alumnes de primer d'ESO i primer curs de Formació Professional Bàsica.
Material	No se'n necessita.
Temps	25 minuts
Desenvolupament	La coordinadora de la Comissió de convivència ha d'explicar el projecte, el funcionament de les activitats, la creació de grups i ha d'anunciar la creació d'un nou servei de mediació al centre.

	A continuació, s'obre un torn de preguntes.
Avaluació	Es fa mitjançant preguntes com: -S'ha entès? -Teniu qualche dubte? -Us fa ganes el participar?
ACTIVITAT	Ens presentam?
Objectius	-Treballar la presentació entre els alumnes. -Fomentar que els alumnes es coneguin pel seu nom.
Continguts	Presentació
Participants	Tots els alumnes de primer d'ESO i primer curs de Formació Professional Bàsica, distribuïts en grups de vint persones.
Material	Rodet de fil per cada grup.
Temps	25 minuts
Desenvolupament	Els alumnes es distribueixen en grups de vint persones. El professor dóna a una persona del grup un rodets de fil gruixat. Aquesta persona ha de dir el seu nom i a quin curs pertany. Així, successivament fins que s'hagi acabat el cercle. A continuació, es canviaran els grups i es tornarà fer el mateix. Cada alumne haurà fet l'activitat amb quaranta persones (inclòs ell mateix).
Avaluació	Es fa mitjançant preguntes com: -Vos ha agradat l'activitat? -Us saludareu pel nom quan us vegeu al pati o pels passadissos?
Orientacions	Els grups han d'estar formats per persones que no siguin del mateix grup classe.
Alumnat NESE i NEE	Depenent de les característiques d'aquests alumnes s'adoptaran mesures o es faran canvis, a criteri del seu tutor.

Font: Elaboració pròpia

Taula 4. Programació sessió 1/12/2017	
ACTIVITAT	Coneixem-nos!
Objectius	-Formentar el coneixement entre els alumnes. -Prendre consciència de les coses que els alumnes tenen en comú amb altres companys. -Veure que totes les persones són diferents.
Continguts	Coneixement entre iguals

Participants	Tots els alumnes de primer d'ESO i primer curs de Formació Professional Bàsica.
Material	No se'n necessita
Temps	30 minuts
Desenvolupament	<p>Els alumnes s'han de distribuïr en grups de deu persones i han de fer un cercle. Cada persona del cercle ha de dir al company que té a la seva dreta cinc informacions:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Nom 2) Esports que li agraden 3) Pel·lícula preferida 4) Llocs on hagi viatjat 5) Assignatura que més agrada i que menys agrada <p>Quan cada persona hagi dit la seva informació a tots els companys del cercle, cada persona ha de cercar un altre grup de deu persones per fer el mateix però amb la següent informació:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Nom 2) Xarxa social que més utilitza 3) Aficions de temps lliure 4) El lloc de Manacor que troba més atractiu 5) Acció que fa quan arriba a casa després de la classe
Avaluació	<p>Es fa mitjançant preguntes com:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Com us heu sentit? -Què us ha sorprès del que us han dit els companys? -Quins són els aspectes que teniu en comú? Quins són els que més us diferencien?
Orientacions	Els tutors han de vigilar en el moment de fer el canvi de grup i constitució de nous cercles per fer que tots els alumnes es reubiquin de nou. Els grups han d'estar formats per persones que no siguin del mateix grup classe.
Alumnat NESE i NEE	Depenent de les característiques d'aquests alumnes s'adoptaran mesures o es faran canvis, a criteri del seu tutor.
ACTIVITAT	Completam frases!
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> -Fomentar el coneixement del grup. -Expressar emocions i sentiments.
Continguts	Coneixement
Participants	Tots els alumnes de primer d'ESO i primer curs de Formació Professional

	Bàsica, repartits en grups-classe.
Material	Fitxes
Temps	20 minuts
Desenvolupament	Es dona als alumnes una fitxa on hi ha frases incompletes. Cada persona ha de completar les frases. Les frases són del tipus: -Quan m'enfado amb algú em sent.... -Quan critic a algú em sent... -Quan algú és injust amb jo em sent...
Avaluació	Es fa mitjançant preguntes com: -Us ha resultat difícil completar les frases? -Ha estat fàcil expressar les vostres emocions i sentiments? -Ho feis amb freqüència? Per què no?
Orientacions	-S'ha d'estimular la participació entre els membres del grup.
Alumnat NESE i NEE	Depenent de les característiques d'aquests alumnes s'adoptaran mesures o es faran canvis, a criteri del seu tutor.

Font: Elaboració pròpia

Taula 5. Programació sessió 15/12/2017	
ACTIVITAT	Tots som un 10!
Objectius	-Treballar l'estima entre els membres del grup. -Veure tots els aspectes positius que tenen els membres del grup. -Augmentar el sentiment de pertinença al grup.
Continguts	Estima
Participants	Tots els alumnes de primer d'ESO i primer curs de Formació Professional Bàsica, distribuïts en grups de deu persones del grup-classe.
Material	Cartolina i bolígrafs.
Temps	30 minuts
Desenvolupament	Els alumnes s'han de distribuïr en grups de deu persones i han de fer un cercle. Cada membre del cercle diu dos aspectes positius d'una persona. Quan han acabat amb aquesta persona, fan el mateix amb la que està situada a la seva dreta i així successivament fins que s'hagi completat la roda. Un cop s'ha completat la roda, els professors donen una porció de cartolina amb un home o dona dibuixat i al seu costat hi han d'escriure un dels aspectes positius que s'hagi dit de cada membre del grup. Així, tendran un retrat robot d'una persona amb moltes qualitats, que són les

	que tenen al grup.
Avaluació	Es fa mitjançant preguntes com: -Com us heu sentit? -Us ha sorprès el que han dit els companys sobre vosaltres? -Us observau com us han dit o pitjor? Per què? -Éreu conscients de totes les coses positives que teniu?
Orientacions	S'ha de recordar que durant l'activitat només es poden dir aspectes positius.
Alumnat NESE i NEE	Depenent de les característiques d'aquests alumnes s'adoptaran mesures o es faran canvis, a criteri del seu tutor.
ACTIVITAT	Tu confies, ell confia... Confiam!
Objectius	-Formentar la confiança entre els alumnes
Continguts	Confiança
Participants	Tots els alumnes de primer d'ESO i primer curs de Formació Professional Bàsica, repartits en grups de vuit persones.
Material	No se'n necessita.
Temps	20 minuts
Desenvolupament	Els alumnes s'han de distribuir en grups de vuit persones. Quatre membres del grup han d'adoptar una posició com si fossin una estàtua. Els altres quatre membres del grup, amb els ulls tapats, han de descobrir la posició per imitar-la. Quan els espectadors vegin que la posició és semblant, han de cridar ok i es destaparan els ulls. Durant els primers deu minuts, la meitat dels alumnes fan el joc i la meitat són els espectadors. Els deu minuts següents, es canvien els rols. Si volen, els espectadors es poden anar movent per veure els jocs de diversos grups.
Avaluació	Es fa mitjançant preguntes com: -Com us heu sentit? -Us han ajudat els companys? -Passàveu pena de que us féssin res quan teníeu els ulls tapats? -Heu desconfiat a qualche moment?
Orientacions	-S'ha d'estimular la participació entre els membres del grup. Els grups han d'estar formats per persones que no siguin del mateix grup classe.
Alumnat NESE i NEE	Depenent de les característiques d'aquests alumnes s'adoptaran mesures o es faran canvis, a criteri del seu tutor.

Font: Elaboració pròpia

Taula 6. Programació sessió 12/01/2018

ACTIVITAT	Escoltes?
Objectius	-Analitzar l'escolta activa. -Entendre que hi ha elements que fomenten l'escolta activa i elements que la dificulten
Continguts	Escolta activa.
Participants	Tots els alumnes de primer d'ESO i primer curs de Formació Professional Bàsica, repartits en grups de quatre persones.
Material	Fitxes, paper i bolígrafs.
Temps	30 minuts
Desenvolupament	Els alumnes es reparteixen en grups de quatre persones. Els professors reparteixen fitxes a dos membres del grup. A una de les fitxes es descriuen situacions que preocupen a una persona. A l'altra, es descriu el comportament de la persona que escolta els problemes de l'altre (canvia de tema, no escolta, interromp, mira cap a un altre costat, opina...). Els dos membres que tenen les fitxes han d'interpretar el rol que els ha tocat. A continuació, han de canviar de rol. Els dos membres del grup que no tenen fitxa són els observadors. La funció dels observadors és anotar els aspectes més importants del rol de qui escolta: parla molt? Escolta? Interromp? Es pot sentir escoltada la persona que té el problema?
Avaluació	Es fa mitjançant preguntes com: -Com us heu sentit? -Què heu trobat de la persona que escoltava? -Creieu que es sent escoltada?
Orientacions	Els professors han de destacar després de la posada en comú els elements que ajuden a fer una escolta activa i els elements que la dificulten. Els grups han d'estar formats per persones que no siguin del mateix grup classe.
Alumnat NESE i NEE	Depenent de les característiques d'aquests alumnes s'adoptaran mesures o es faran canvis, a criteri del seu tutor.
ACTIVITAT	I si parafrasejam?
Objectius	-Entendre què és el parafraseig -Practicar-lo perquè els alumnes el puguin aplicar a la seva vida quotidiana
Continguts	Comunicació i parafraseig.
Participants	Tots els alumnes de primer d'ESO i primer curs de Formació Professional

	Bàsica, repartits en grups de quatre persones.
Material	Fitxa i bolígraf per cada alumne.
Temps	20 minuts
Desenvolupament	Es dona una fitxa a cada alumne. A la fitxa hi ha un fragment de text breu en el qual s'hi poden llegir cinc frases sobre una situació que genera problemes. Han de ser situacions que ells es puguin trobar a la vida quotidiana (controvèrsia per un missatge de Whatsapp, controvèrsia per un jove o una al·lota, malentès per l'ús d'un material de classe, etc.). A la fitxa han de parafrasejar la situació que els ha tocat. A continuació, ho han posar en comú amb els membres del seu grup.
Avaluació	Es fa mitjançant preguntes com: -Com us heu sentit? -Creieu que pot ser positiu parafrasejar? Per què? -En quines situacions ho podeu aplicar?
Orientacions	Els tutors han d'explicar el concepte de parafraseig. Els grups han d'estar formats per persones que no siguin del mateix grup classe.
Alumnat NESE i NEE	Depenent de les característiques d'aquests alumnes s'adoptaran mesures o es faran canvis, a criteri del seu tutor.

Font: Elaboració pròpia

Nota: Activitats adaptades d'Escola de Cultura i Pau (UAB)

Taula 7. Programació sessió 26/01/2018	
ACTIVITAT	Som naufrags! Necessitam menjar
Objectius	-Prendre consciència de que la cooperació és la millor forma de guanyar-hi tots.
Continguts	Cooperació
Participants	Tots els alumnes de primer d'ESO i primer curs de Formació Professional Bàsica, repartits en grups-classe.
Material	Recipient de plàstic, boles de paper de diari i una cullera de plàstic per a cada participant.
Temps	30 minuts
Desenvolupament	Els alumnes s'han de distribuïr en grups-classe. S'ha de col·locar un recipient de plàstic (per exemple, un bol) a un extrem de l'espai. Els alumnes s'han de repartir un vora l'altre. Se'ls dona una cullera de plàstic, que s'han de posar a la boca per la part del mànec. Al primer de

	la fila se li posa una bola de paper de diari dins la seva cullera i sense poder-la tocar amb les mans, l'ha de passar al company. L'objectiu final del grup és que la bola acabi dins el bol. Ho faran en dues fases perquè hi pugui haver espectadors que animin als diferents grups (cada vegada amb una duració de 15 minuts).
Avaluació	Es fa mitjançant preguntes com: -Com us heu sentit? -Hagués arribat la bola sense algú de vosaltres? -Sentíeu que havíeu fer la vostra tasca perquè sinó el grup no aconseguia el que volia? -I no es pot aplicar el que hem fet a la vostra vida quotidiana?
Orientacions	És important que els alumnes estiguin ben aprop perquè la bola pugui passar de cullera a cullera. S'ha de controlar el temps. En cas de que la bola no arribi al bol no s'ha de veure com a fracàs.
Alumnat NESE i NEE	Depenent de les característiques d'aquests alumnes s'adoptaran mesures o es faran canvis, a criteri del seu tutor.
ACTIVITAT	Donam la volta!
Objectius	-Prendre consciència de que la cooperació és la millor forma de guanyar-hi tots. -Fomentar la cooperació entre els alumnes
Continguts	Cooperació
Participants	Tots els alumnes de primer d'ESO i primer curs de Formació Professional Bàsica, repartits en grups de 20 persones.
Material	Tantes porcions de plàstic de dimensions que hi puguin caber els 20 alumnes sobre com grups hi hagi.
Temps	20 minuts
Desenvolupament	Es posen les porcions de plàstic a terra. Els membres de cada grup s'hi han de col·locar a sobre i han de quedar drets. S'ha de dir als alumnes que l'objectiu és girar el plàstic sense que cap membre en surti fora. La regla del joc és que ningú pot posar un peu fora.
Avaluació	Es fa mitjançant preguntes com: -Com us heu sentit? -Ha estat difícil? Us semblava impossible? I com ho heu fet? -I si no haguéssiu pogut parlar i donar-vos indicacions i consells entre vosaltres, hagués estat possible?

	- I si cada dia feim això quan tenim dificultats? Com anirà?
Orientacions	És important que els professors repeteixin que els alumnes poden parlar entre ells i es poden donar consells. Els grups han d'estar formats per persones que no siguin del mateix grup classe.
Alumnat NESE i NEE	Depenent de les característiques d'aquests alumnes s'adoptaran mesures o es faran canvis, a criteri del seu tutor.

Font: Elaboració pròpia

Nota: Activitats adaptades d'Escola de Cultura i Pau (UAB)

Taula 8. Programació sessió 16/02/2018	
ACTIVITAT	Mediació
Objectius	<ul style="list-style-type: none"> -Sensibilitzar els alumnes sobre la importància de la mediació. -Formar els alumnes sobre què és la mediació i les característiques d'un procés de mediació. -Donar a conèixer la mediació entre els alumnes. -Encoratjar els alumnes a sol·licitar les mediacions sense la derivació d'un professor o cap d'estudis.
Continguts	Mediació
Participants	Tots els alumnes de primer d'ESO i primer curs de Formació Professional Bàsica.
Material	Ordinador, connexió a la xarxa i projector
Temps	30 minuts
Desenvolupament	La coordinadora de la Comissió de convivència fa una explicació sobre el concepte de mediació, la seva utilitat, dinàmica, persones que intervenen en una mediació, etc. També anuncia que en breu estarà disponible un nou servei de mediació. Breu explicació de la mediació per dos alumnes que han estat seleccionats com a mediadors (ja que hauran finalitzat la seva formació específica ¹⁵). Visualització d'un vídeo d'una mediació a un centre de secundària.
Avaluació	<p>Es fa mitjançant preguntes com:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Heu entès què és la mediació? -Quan la podem aplicar?

15 Vegeu Taula 9

	-Pensau que és una bona alternativa per la resolució de conflictes?
Orientacions	S'ha d'explicar amb exemples amb els quals els alumnes es puguin sentir identificats.
ACTIVITAT	Mediam?
Objectius	-Aprendre què es fa en una mediació. -Treballar l'empatia.
Continguts	Mediació.
Participants	Tots els alumnes de primer d'ESO i primer curs de Formació Professional Bàsica, distribuïts en grups de quatre persones del grup-classe.
Material	Fitxes
Temps	20 minuts
Desenvolupament	Es reparteixen dues fitxes a cada grup. A cada fitxa hi ha una sèrie de frases sobre un conflicte. Dos dels membres del grup representen la mediació d'aquest conflicte. A continuació es canvien el rol. Mentres, l'altra parella del grup observa per detectar els errors i encerts que cometem (si intervenen, si opinen, si es posicionen, etc.). Tot seguit, es fa el roleplay a la inversa.
Avaluació	L'avaluació la fan els observadors de cada roleplay.
Orientacions	És important que els professors vagin observant el desenvolupament de les simulacions.
Alumnat NESE i NEE	Depenent de les característiques d'aquests alumnes s'adoptaran mesures o es faran canvis, a criteri del seu tutor.

Font: Elaboració pròpia

3.2.11. Efectes del projecte sobre el servei de mediació actual

Durant els primers mesos del curs escolar 2017-2018, quan hi hagi una sol·licitud de mediació s'actuarà com s'ha actuat al centre fins al moment. No obstant això, a final del mes de febrer o principi del mes de març, coincidint amb la finalització de la formació més exhaustiva dels alumnes que s'han ofert de forma voluntària per ser mediadors, ja començaran a fer les mediacions els alumnes mediadors. Quan el nou servei de mediació ja estigui disponible pels alumnes, s'ha de donar a conèixer a una hora de tutoria a tots els cursos del centre (de totes les etapes: ESO, Batxillerat i Formació Professional).

3.2.12. Incorporació de les TIC

A les activitats del projecte no s'utilitzen noves tecnologies amb la intenció que els alumnes ho vegin com quelcom diferent (s'ha de tenir en compte que empren ordinador a les aules). A més, com que són molts alumnes alhora i les activitats es desenvolupen al poliesportiu no resultaria pràctic emprar ordinadors. El que sí que es preveu és la posada en marxa d'un WhatsApp de mediació per facilitar que els alumnes puguin sol·licitar una mediació i puguin fer suggeriments sobre el funcionament del servei, propostes de millora, etc. L'objectiu és que els alumnes identifiquin el servei de mediació com a quelcom més proper. L'encarregat de gestionar el servei de WhatsApp ha de ser un membre de la Comissió de convivència. També es farà difusió del nou servei de mediació a la pàgina web i als perfils de les xarxes socials del centre.

3.2.13. Creació d'un nou servei de mediació

Com s'esmenta a la Taula 2, durant el projecte també es fa la selecció d'alumnes que han de ser mediadors (Aquesta selecció es farà mitjançant l'ús del CESC. No obstant això, el fet de ser mediador ha de ser sempre un acte voluntari). Els alumnes seleccionats que vulguin ser mediadors hauran de rebre formació més específica sobre mediació. Aquesta formació es centrarà en la fase de pràctica. A la taula següent es poden veure les característiques del nou servei de mediació:

Taula 9. Programació de la creació del nou servei de mediació
FASE 1: SELECCIÓ DE MEDIADORS
Criteris de selecció: La selecció s'ha de fer tenint en compte dues premises: els resultats del CESC i el caràcter voluntari de ser mediador. El tutor de cada curs ha de demanar als alumnes (que d'acord amb els resultats del CESC tinguin les habilitats de relació social adients) si estan interessats en ser mediadors. Hi pot haver fins un màxim de quatre alumnes mediadors per cada curs d'ESO

i Formació Professional Bàsica.

FASE 2: FORMACIÓ DELS MEDIADORS (I)

Objectius:

- Formar els alumnes perquè siguin mediadors.
- Conèixer les **fases de la mediació**.
- Treballar l'**escolta activa i l'empatia**.

Destinatari:

Alumnes de tots els cursos d'ESO i Formació Professional Bàsica que han estat seleccionats per ser mediadors seguint els criteris de selecció esmentats (Amb aquesta mesura s'assegura que hi hagi mediadors d'entre 12-17 anys).

Activitats:

- Explicació sobre la mediació (utilitat i justificació de perquè es vol implementar al centre).
- Explicació** molt breu de les **fases de la mediació**: inici, exploració del conflicte, definició d'interessos, creació d'alternatives, finalització i sortida.
- Roleplay d'una mediació** per veure com han d'aplicar el que han après a les explicacions anteriors.
- Activitats d'**escolta activa i empatia**.

Recursos materials:

- Fitxes-guió de les activitats.
- Supòsits per fer el roleplay.

Recursos humans:

Membres de la Comissió de convivència

Temporització: 19/01/2018 (Hora de tutoria)

FASE 2: FORMACIÓ DELS MEDIADORS (II)

Objectius:

- Consolidar els coneixements adquirits sobre el procés de mediació.
- Identificar els **errors més comuns i els aspectes més positius de les simulacions** pròpies i dels companys

Destinatari: Alumnes seleccionats per ser mediadors (com s'ha esmentat amb anterioritat).

Activitats:

-Roleplay d'una mediació.

-Activitats d'identificació d'errors més comuns i aspectes més positius de les simulacions fetes.

Recursos materials:

Supòsits per fer el roleplay.

Recursos humans:

Membres de la Comissió de convivència.

Temporització: 9/02/2018 (Hora de tutoria)

FASE 3: ELABORACIÓ DEL PROJECTE DE MEDIACIÓ AL CENTRE

Objectius:

-Elaborar el projecte de mediació al centre que fixi els criteris i informació essencial sobre com s'han de fer les mediacions al centre.

Recursos materials:

Ordinador, connexió a la xarxa.

Recursos humans:

Membres de la Comissió de convivència i altres professors interessats en aquest tema.

FASE 4: IMPLEMENTACIÓ DEL NOU SERVEI DE MEDIACIÓ AL CENTRE

Coordinació del servei de mediació: Coordinadora de la Comissió de convivència.

Accions per difondre l'existència del nou servei:

-S'haurà comunicat als alumnes de primer d'ESO i primer curs de Formació Professional Bàsica durant el projecte.

-Els alumnes mediadors es repartiran a les classes de tots els cursos per donar a conèixer el nou servei i el servei de Whatsapp de mediació.

-Es farà publicitat del nou servei a la pàgina web i a les xarxes socials del centre.

-Es farà una nota de premsa a les publicacions d'àmbit local: Manacor Comarcal, 7 Setmanari, Manacornoticias.

Com s'han de sol·licitar les mediacions?

Les mediacions es poden sol·licitar als tutors i als caps d'estudi. Es poden sol·licitar de forma verbal o mitjançant el nou servei de Whatsapp de mediació.

Quins alumnes mediadors faran la mediació?

La Comissió de convivència ha d'elaborar un calendari en el qual cada setmana s'estableixi els alumnes mediadors encarregats de fer les mediacions. D'aquesta forma, es garanteix l'alternància dels mediadors i es dóna la possibilitat de fer-ne alguna a tots els mediadors.

Quan s'han de fer les mediacions?

Si els alumnes són de cursos d'ESO i Formació Professional Bàsica, les mediacions s'han de fer a l'hora de tutoria, ja que tots aquests alumnes la tenen el mateix dia a la mateixa hora (en cas de que la sol·licitud de mediació es faci dos dies abans o després del dia de tutoria, la mediació es farà el temps del pati amb l'objectiu de que no passi tant de temps entre el conflicte i la mediació). En cas de ser alumnes de Batxillerat o Formació Professional (on solen ser molt poc freqüents) es farà el temps del pati.

On es fan les mediacions?

Les mediacions s'han de fer a la sala de convivència del centre. És un espai aïllat i que pràcticament no s'utilitza. Aquestes dues característiques fan que sigui idoni per garantir el caràcter confidencial de la mediació

Font: Elaboració pròpia

3.2.14. Activitats relacionades amb la mediació a les assignatures d'ESO

El projecte que es presenta pretén que la mediació passi de ser la gran oblidada i desconeguda a ser un element imprescindible per la bona convivència al centre, a través del foment de la "cultura de la mediació" entre l'alumnat. Per tant, s'ha de donar importància a la mediació i no només s'ha de treballar la mediació durant l'hora setmanal de tutoria compartida, sinó que també s'ha de treballar a assignatures obligatòries i optatives d'ESO¹⁶. Es tracta d'incloure referències a la mediació en activitats que tenen importància a l'avaluació de l'assignatura.

3.2.15. Activitats relacionades amb la mediació a cicles formatius

El projecte també preveu que els alumnes de primer curs de Formació Professional Bàsica i de cicles formatius de Grau Mitjà treballin la mediació. Es considera que, tot i que els conflictes a les aules de cicles formatius de Grau Mitjà solen ser molt escassos, resulta beneficiós pels alumnes conèixer la cultura de la mediació (tant per la seva vida personal com professional), ja que quan s'incorporin de forma immediata al món laboral hauran de treballar en equip i amb persones de característiques molt diferents¹⁷.

¹⁶ Més informació sobre les assignatures a les quals es treballa la mediació a l'Annex 9.

¹⁷ Més informació sobre els mòduls als quals es treballa la mediació a l'Annex 9.

3.2.16. Avaluació del projecte

El projecte ha de ser avaluat desde dues perspectives, la de les persones que han intervingut en el desenvolupament del mateix: alumnat i professorat.

La funció més destacada de l'avaluació del projecte no només és la de comprovar la consecució dels objectius del projecte, sinó la metodologia utilitzada, els recursos emprats, les activitats que s'han fet i l'enfocament dels temes que s'hi han tractat. A la taula següent es mostren els moments de l'avaluació del projecte i les persones que l'han de fer, així com els instruments que s'han d'utilitzar en cada cas:

Taula 10. Avaluació del projecte: Temporització i instruments		
Agent	Temporització	Instruments d'avaluació
Alumnat	Al final del projecte	Es passa un qüestionari a l'alumnat¹⁸ durant una tutoria ordinària per conèixer el seu punt de vista, opinió i valoració sobre determinats aspectes del projecte.
Professorat	Al final del projecte	Es passa un qüestionari ¹⁹ als caps de cada departament. A la reunió de departament més propera en el temps a la finalització del projecte, el cap ha de passar el qüestionari a tots els professors del departament que siguin professors d'algun grup de primer d'ESO, primer de Formació Professional Bàsica i primer curs de cicles formatius de Grau Mitjà.

Font: Elaboració pròpia

3.2.17. Continuïtat del projecte

El projecte està dissenyat perquè tengui continuïtat al llarg dels anys a l'IES Manacor. Per assegurar-ne la continuïtat, es planteja de la següent forma pel curs 2018-2019 i successius:

18 Es pot veure el qüestionari a l'Annex 11.

19 Es pot consultar el qüestionari a l'Annex 11.

-Els alumnes del curs de primer d'ESO i primer curs de Formació Professional Bàsica fan el projecte tal com està dissenyat, amb les variacions que la Comissió de convivència consideri oportuns, tenint en compte l'avaluació que alumnes i professors hagin fet del projecte. Els alumnes de segon, tercer i quart d'ESO i segon curs de Formació Professional Bàsica participen al projecte fent de formadors i dirigint les activitats ells . D'aquesta manera, els professors perden importància al projecte i els alumnes es converteixen en vertaders protagonistes. Es pretén que els alumnes de cursos superiors s'impliquin al projecte a la vegada que aprenen. A més, s'assegura la interacció entre alumnes de diversos cicles i s'ajuda a la integració dels alumnes de primer d'ESO i primer curs de Formació Professional Bàsica al centre.

-La mediació i altres conceptes de convivència es treballen a les assignatures a ESO i a mòduls de Formació Professional, de la mateixa manera que s'ha explicat en altres apartats del treball.

-Es preveu que, a partir del segon any de funcionament del projecte, s'estableixi una relació de tutorització entre iguals, de tal manera que cada alumne tingui un company tutor de cursos superiors.

4. CONCLUSIONS

Impulsar la mediació i fomentar la convivència a l'IES Manacor és el centre neuràlgic de la proposta educativa d'aquest treball. Arrel d'aquesta circumstància, s'ha cregut convenient que la proposta per l'IES Manacor havia de partir de l'estudi de l'estat de la mediació a altres centres de les Illes Balears que fa anys que tenen servei de mediació i que van rebre formació en la matèria. Les respostes a les entrevistes han demostrat una homogeneïtat de l'estat actual de la mediació als centres objecte de mostra: la mediació no genera els resultats esperats i no és concebuda de forma correcta per l'alumnat i, en alguns casos, per l'equip directiu del centre. La innovació de la proposta que es presenta radica en els següents fets:

-La proposta es fa a partir de l'estudi i avaluació de l'estat actual de la mediació a altres centres de les Illes Balears. Fins ara, s'han començat programes de mediació a centres sense fer una avaluació com la que s'ha fet en aquest treball.

-La proposta preveu treballar la mediació i altres aspectes que poden millorar la convivència a través de tutories compartides de tots els alumnes de primer curs d'ESO i de Formació Professional Bàsica. Aquest fet és innovador, atès que fins ara als centres, la mediació i altres temàtiques relacionades amb la convivència només es treballava a hores de tutoria de cada curs de forma individual.

-La proposta preveu la continuïtat en el temps del projecte. Aquest fet acaba amb una de les problemàtiques de la mediació als centres de les Illes Balears: no tenir alumnes formats, ja que acaben els seus estudis. La proposta preveu una roda d'alumnes formats.

Es tracta, doncs, de treure el màxim rendiment a quelcom que és molt positiu. Cal dir que quan s'acabava aquest treball es van dur a terme actuacions per part de Convivèxit per fomentar la mediació, com per exemple la recuperació de les trobades de mediadors.

5. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Albertí Cortés, M., i Boqué Torremorell, C. (2015). Hacia una pedagogía restaurativa: superación del modelo punitivo en el ámbito escolar. *Revista de Mediación* 8, 36-49.
- Alzate, R. (1999). *Enfoque global de la escuela como marco de aplicación de los programas de resolución de conflictos*. F. Brandoni (Coord.), Mediación Escolar. Propuestas, reflexiones y experiencias. Buenos Aires: Paidós.
- Alzate, R. (2003a). *Resolución de conflictos. Transformación de la escuela*. E. Vinyamata (Coord.), Barcelona: Ed. Graó
- Alzate, R. (2003b). La Mediación Escolar en España. Historia y Proceso. *Ponencia presentada en el I Congreso Internacional de Mediación*, Las Palmas de Gran Canaria, marzo.
- Alzate Sáenz de Heredia, R. (2008). Programas de convivencia en el ámbito educativo. Enfoque global de transformación de conflictos y mediación escolar. *Proyecto Hombre: revista de la Asociación Proyecto Hombre* 66, 15-18
- Andrés, S. y Barrios, A. (2007). *La actuación ante el maltrato entre iguales en el centro educativo. Guía para el profesorado. Protocolos de respuesta para equipos directivos y profesorado ante situaciones problemáticas en los centros educativos*. Madrid: Defensor del Menor de la Comunidad de Madrid y Obra Social Caja Madrid.
- Boqué, C. (s.d.). *Aprender a convivir: mediación escolar*. Recuperat de <http://www.vergesalut.com/CBoque.pdf>

Boqué, M. C. (2002). *Guía de Mediación escolar*. Barcelona: Dossier Rosa Sensat.

Carrasco Pons, S., i Villà Taberner, R., i Ponferrada Arteaga, M. (2016). Resistencias institucionales ante la mediación escolar. Una exploración en los escenarios de conflicto. *Revista de Antropología Social* 25, 111-131.

Casasnovas, P., Magre, J., Lauroba, M.E., (2010). *Llibre Blanc de la Mediació a Catalunya (1a Ed.)*. Departament de Justícia. Generalitat de Catalunya.

Cascón Soriano, P. (2006). Educar en y para el conflicto. *El busgosu* 5, 12-21

Cohen, R. (1995). *Student resolving conflict*. San Francisco: Jossey- Bass.

Comunitat Autònoma Illes Balears. Decret 10/2008, de 25 de gener, pel qual es crea l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar de les Illes Balears. B.O. Illes Balears, de 31 de gener de 2008, núm. 015, pàg. 6.

Comunitat Autònoma Illes Balears. Decret 72/2009, de 23 d'octubre, de modificació del Decret 10/2008, de 25 de gener, pel qual es crea l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar de les Illes Balears. B.O. Illes Balears, de 29 d'octubre de 2009, núm. 159, pàg. 6.

Comunitat Autònoma de les Illes Balears. Decret 121/2010, de 10 de desembre, pel qual s'estableixen els drets i els deures dels alumnes i les normes de convivència als centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics de les Illes Balears. B.O. Illes Balears, de 23 de desembre de 2010, núm. 187, pàg. 5.

Cortada, I. i Lladó, S. i Thyus, G. (2013). *Millorem la convivència amb les pràctiques restauratives*. Palma de Mallorca: Institut per a la Convivència

i l'Èxit Escolar. Direcció General de Planificació, Inspecció i Infraestructures Educatives. Govern de les Illes Balears.

Cowie, H., Hutson, N., Oztug, O. i Myers, C. (2008). The impact of peer support schemes on pupils' perceptions of bullying, aggression and safety at school. *Emotional and Behavioural Difficulties*, 13(1), 63-71

Fernández March, A. (2006). Metodologías activas para la formación de competencias. *Educatio siglo XXI* 24, 35-56

Gorbeña Etxebarria, L. i Romera Antón, C. (2008). *Prácticas restaurativas en el ámbito escolar y comunitario*. Bilbao: GEUZ Gatazka Eraldatzeko Unibertsitate-Zentroa Centro Universitario para la Transformación de Conflictos.

Hendry, (2010). Mediation in Schools: Tapping the potential. *International Journal of School Disaffection*, 7 (1), 26-32.

Hopkins, B. (2004) *Just schools. A whole school approach to restorative justice*, London: Kingsley.

Ibarrola-García, S., i Iriarte Redín, C. (2013). La influencia positiva de la mediación escolar en la mejora de la calidad docente e institucional: percepciones del profesor mediador. *Profesorado: Revista de currículum y formación del profesorado*, 17 (1), 367-384

IES Manacor (2011). *Pla de convivència de l'IES Manacor*.

Johnson, D.W. i Johnson, R.T. (1999). *Los alumnos como pacificadores: cómo enseñar a los estudiantes a resolver conflictos. Mediación escolar. Propuestas, reflexiones y experiencias*. Buenos Aires: Paidós.

- Martín-Seoane, G. (2008). La mediación como herramienta de prevención de la violencia escolar. *Revista de Mediación*, 1, 26-31
- Martínez-Otero, V. (2001). Convivencia escolar: problemas y soluciones. *Revista Computense de Educación*, 12 (1), 295-318.
- Noaks, J. y Noaks, L. (2009). School-based peer mediation as a strategy for social inclusion. *Pastoral Care in Education*, 27(1), 53-61
- Pérez Pérez, C. (2007). Efectos de la aplicación de un programa de educación para la convivencia sobre el clima social del aula en un curso de 2º de ESO. *Revista de Educación*, 343, 503-529.
- Pulido, R., Martín-Seoane, G. y Lucas-Molina, B. (2010a). La mediación como herramienta educativa para estimular el razonamiento y la comprensión social. *Revista de Mediación*, 6, 10-21
- Pulido, R., Martín-Seoane, G., y Lucas-Molina, B. (2013). Orígenes de los Programas de Mediación Escolar: distintos enfoques que influyen en esta práctica restaurativa. *Anales de psicología* 29, 385-392.
- Ruilan, V. (s.d.). Un programa de mediación escolar. Recuperat de <http://www.copib.es/pdf/Vocalies/Psicologia%20educativa/ARTICLE%20-%20Un%20programa%20de%20mediaci%C3%B3n%20escolar.pdf>
- Sánchez García-Arista, M. L. (2012a). ¿Mediación Escolar o Educativa? *Mediatio*, 1, 28-34.
- Sánchez García-Arista, M.L. (5 febrer 2016). Mediación educativa, futuro de la mediación. *Kiosko de mediación*. Recuperat de <http://www.kioskoammediadores.es/mediacion-educativa-futuro-de-la-mediacion/>

- Smith, S. et al. (2002): Conflict resolution and peer mediation in middle schools: Extending the process and outcome knowledge base. *Journal of Social Psychology*, 142(5), 567-586.
- Topping, K.(2000) *Tutoring by Peers, Family and Volunteers*. Geneva: International Bureau of Education, UNESCO.
- Torrego, Juan Carlos (coord.). *Mediación en conflictos en instituciones educativas. Manual para la formación de mediadores*. Primera edición. Madrid: Narcea, 2003.
- Torrego, Juan Carlos y Galán, Arturo: Investigación evaluativa sobre el programa de mediación de conflictos en centros escolares. *Revista de Educación*, 2008, 347, 369-394.
- Torrego, J. C. (Coord.) (2013). *La ayuda entre iguales para mejorar la convivencia escolar*. Madrid: Narcea.
- Uranga, Mireia. *Experiencias de mediación en Gernika*. Aula de Innovación Educativa. 1997, 65, 65-68.
- Vaandering, D. (2013). Implementing restorative justice practice in schools: what pedagogy reveals. *Journal of Peace Education*, 1-16.
- Van Slyck i Stern, M. (1996). *La resolución del conflicto en marcos educativos: evaluación de impacto de los programas de mediación paritarios. Una introducción para profesionales e investigadores*. Barcelona: Paidós Ibérica
- Viana Orta, M.I. (2011). Mediación escolar y observatorios para la convivencia. Estudio comparado entre Comunidades Autónomas. *Cuestiones pedagógicas*, 21, 229-248.

Viana Orta, M.I. (2014). La mediación en el ámbito educativo en España: origen y la mediación en los centros educativos. *Diploma de formación de personas mediadoras en contextos educativos: la mediación en la escuela y en la red Curso 2014-2015 - 1ª edición*

Zehr, H. (1990). *Changing lenses*. Scottdale, Pensilvania: Herald Press.

ANNEX 1. CENTRES QUE VAN REBRE FORMACIÓ SOBRE MEDIACIÓ (2008-2012)

A continuació, s'anomenen els centres que van rebre formació en matèria de mediació de l'Institut per a la Convivència i l'Èxit Escolar, ordenats pels cursos acadèmics durant els quals la van rebre:

Taula 11. Formació sobre mediació: data i centres	
Curs escolar de formació	Centres
2008-2009	1. IES S'Arenal ²⁰ 2. IES Capdepera 3. IES Guillem Colom i Casesnoves 4. IES Josep Sureda i Blanes 5. IES Pau Casesnoves 6. IES Sineu
2009-2010	1. CC Cide 2. CC Es Liceu 3. CC La Salle 4. IES Balafia 5. IES Cap de Llevant 6. IES Juníper Serra 7. IES Pau Casesnoves 8. CS Es Pinaret 9. CS Es Fusteret i CIS
2010-2011	1. IES Quartó de Portmany 2. IES Isidor Macabich 3. IES Sa Blancadona 4. IES Can Peu Blanc

20 Els centres en negreta són els que formen la mostra d'aquest treball.

	5.CC Sant Francesc d'Assís 6.IES Pasqual Calbó 7.IES Felanitx 8.IES Arxiduc Lluís Salvador 9.IES Josep Maria Llompart 10.IES Son Rullan
2011-2012	1.IES Bendinat 2.IES Emili Darder 3.CC Jesús María 4.IES Santa Margalida 5.CC Sant Francesc d'Assís 6.IES Xarc 7.IES La Ribera

Font: Elaboració pròpia

La fitxa que s'utilitzà en el primer contacte amb els centres té els apartats següents:

- a) Nom del coordinador de Convivència
- b) Es manté actualment el servei de mediació? Es segueixen aplicant programes de mediació al centre?
- c) Qui en forma part?
- d) Quantes mediacions es van fer durant el curs passat?
- e) Què fan per donar continuïtat al programa?
- f) En cas de que hagi fracassat, quin pot ser el motiu? Manca d'implicació del professorat? Manca de resultats positius del programa, etc.?

ANNEX 2. UBICACIÓ DELS CENTRES DE MOSTRA

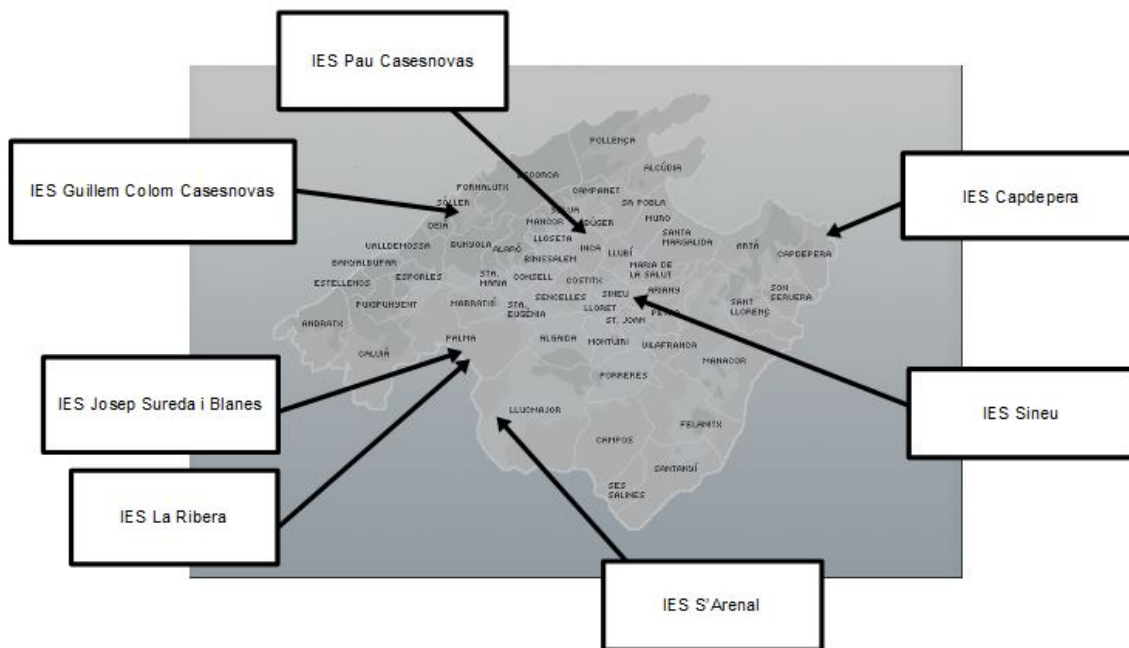

Figura 1. Mapa de Mallorca amb els centres de mostra. Elaboració pròpia a partir d'imatge extreta de <http://www.conselldemallorca.net/>

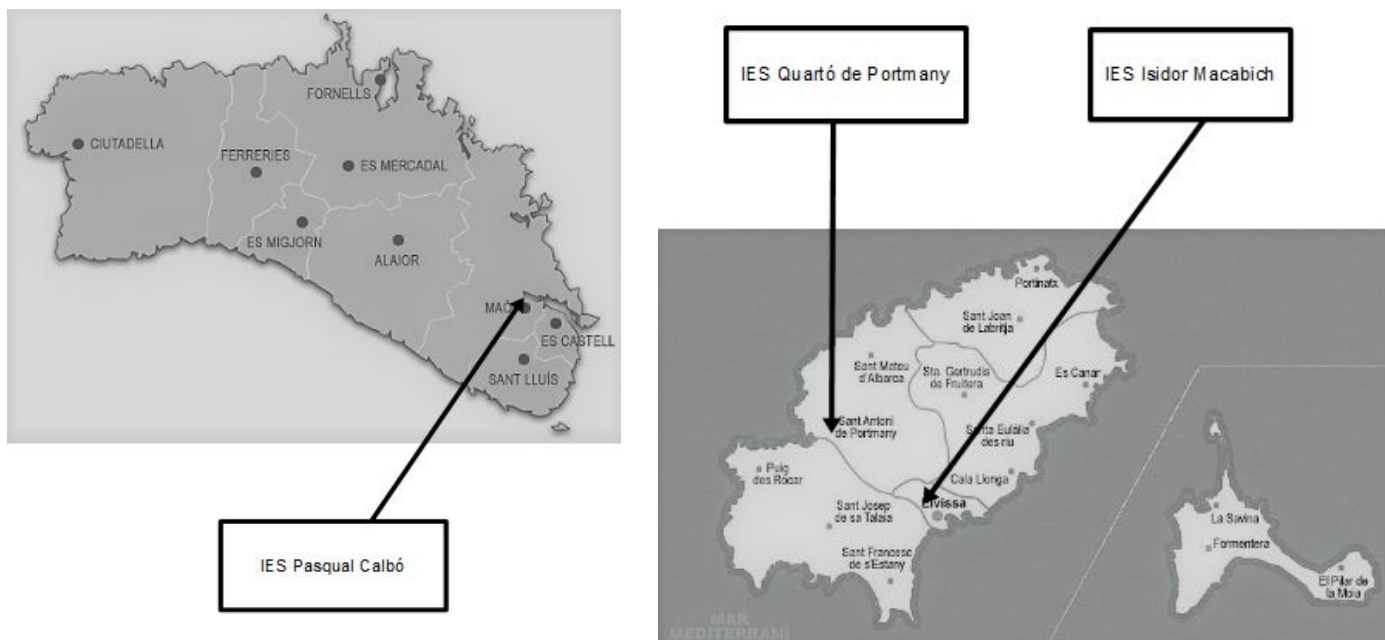

Figura 2. Mapes de Menorca i Eivissa, respectivament amb els centres de mostra. Elaboració pròpia a partir d'imatge extreta de <http://www.caib.es/govern/index.do?lang=ca>

ANNEX 3. QÜESTIONARI SOBRE LA PERCEPCIÓ DE LA INFLUÈNCIA DE LA MEDIACIÓ

CUESTIONARIO PARA PROFESOR MEDIADOR²¹ (Ibarrola-García i Iriarte, 2013)

A) Bloque 1 Datos de identificación del profesor mediador

Tipo de Centro

Edad

Sexo

Estudios previos

Área de docencia

Etapas docente

Experiencia laboral

B) Bloque 2 Formación recibida para la mediación

Nº de cursos recibidos sobre mediación

Duración total de la formación

Contenidos de la formación

Valoración global de la formación inicial

C) Bloque 3 Experiencia en mediación

Nº de procesos mediados

Motivo de la implicación en el equipo de mediación

Valoración del grado de implicación en el equipo

D) Bloque 4 Atribución del origen de la mediación en el centro

Expectativas iniciales en torno a la mediación

Actuación ante los conflictos de convivencia antes de ser mediador

Valoración cuantitativa de expectativas iniciales personales

E) Bloque 5 Validez social

Percepción de la utilidad de la mediación a nivel personal

Valoración cuantitativa de la satisfacción global personal con la mediación

Efectos de la mediación en la docencia del profesor mediador

Efectos de la mediación en el centro educativo

Diversos aspectos relacionados con el funcionamiento de la mediación en el centro

F) Bloque 6 Percepción de aprendizaje socioafectivo

Conjunto de aspectos referidos al posible aprendizaje emocional

Conjunto de aspectos referidos al posible aprendizaje cognitivo

Conjunto de aspectos referidos al posible aprendizaje moral

Bloque 6. Puntúa los siguientes aspectos del 1 al 5 (siendo 1 la puntuación más baja y 5 la más alta).

²¹ El qüestionari fou elaborat per Sara Ibarrola-García i Concha Iriarte Redín. Es va contactar amb les autores per sol·licitar permís per utilitzar el qüestionari a aquest treball. No hi posaren cap impediment.

A) Aspectos emocionales

Percepción de aumento de la empatía

La mediación me ha ayudado a comprender mejor el punto de vista de los demás.

1 2 3 4 5

Percepción de mejora de la expresión emocional

La mediación me ha ayudado a expresar mejor mis necesidades, sentimientos o emociones en la relación con los demás.

1 2 3 4 5

La influencia positiva de la mediación escolar en la mejora de la calidad

1 2 3 4 5

Percepción de aumento de la autoconciencia emocional

La mediación me ha ayudado a darme cuenta de cuáles son mis emociones negativas.

1 2 3 4 5

La mediación me ha ayudado a darme cuenta de que mis emociones influyen en cómo me comporto.

1 2 3 4 5

La mediación me ha ayudado a darme cuenta de que a veces hay diferencias entre las emociones que siento y lo que pienso y mis valores.

1 2 3 4 5

La mediación me ha ayudado a reconocer emociones en los gestos, movimientos o expresiones de los demás.

1 2 3 4 5

Percepción de mejora de la autorregulación emocional

La mediación me ha ayudado a controlar mejor las emociones negativas (sus causas, consecuencias, intensidad o duración).

1 2 3 4 5

La mediación ha aumentado mi paciencia ante los problemas.

1 2 3 4 5

Aumento en la aportación de críticas constructivas

La mediación me ha ayudado a señalar a los demás si han actuado de forma injusta

1 2 3 4 5

Percepción de mejora en la comunicación con los demás

La mediación me ha ayudado a comunicarme mejor con los demás

1 2 3 4 5

B) Aspectos sociocognitivos

Percepción positiva del conflicto

Antes veía el conflicto como algo negativo y ahora lo veo como una oportunidad para aprender

1 2 3 4 5

Análisis del conflicto

Me paro a analizar los conflictos sin dejarme llevar por mi opinión personal

1 2 3 4 5

Pensamiento reflexivoconsecuencial

Me paro a pensar más en las consecuencias que tiene no actuar bien

1 2 3 4 5

Reflexivo-alternativo

Me paro a pensar más en diferentes formas de solucionar un problema

1 2 3 4 5

Medios-fines

Me paro a pensar más si con mi conducta he conseguido realmente lo que pretendía.

1 2 3 4 5

Técnicas comunicativas Utilizo con más frecuencia “técnicas comunicativas”

1 2 3 4 5

C)Aspectos morales

Atribución de responsabilidad en el conflicto

La mediación me ha hecho darme cuenta de la responsabilidad que tengo en la solución de mis propios conflictos

1 2 3 4 5

Tolerancia Soy más respetuoso y acepto mejor las diferencias de las personas con las que me relaciono.

1 2 3 4 5

Aumento del sentido de pertenencia al centro

Me siento más implicado en el día a día de mi colegio y especialmente en situaciones en las que puedo participar

1 2 3 4 5

Desarrollo del sentido de justicia

Considero que la mediación me ha ayudado a comprender mejor lo que es justo y lo que es injusto.

1 2 3 4 5

Sentido de confidencialidad

Desde que soy mediador doy más importancia a no hablar mal de las personas cuando no están.

1 2 3 4 5

Atribución de responsabilidad en la convivencia

Ahora doy más importancia a lo que puede hacer cada uno para que haya buena convivencia.

1 2 3 4 5

Bloque 5. Validez social.

“¿Creo que la mediación ha repercutido en mi trabajo en el colegio porque...?”

Me siento más capaz de gestionar las situaciones conflictivas

Ante un conflicto entre alumnos, intento que todas las personas implicadas se involucren más en la búsqueda de una solución.

1 2 3 4 5

Ahora dispongo de más herramientas para gestionar situaciones para las cuales a menudo me faltaban recursos.

1 2 3 4 5

Ahora intento reforzar más los comportamientos positivos de los alumnos.

1 2 3 4 5

Intento más que antes fomentar un clima de convivencia donde los alumnos se sientan vinculados entre sí.

1 2 3 4 5

Proporciono más oportunidades para hablar o hacer dinámicas sobre temas relacionados con la convivencia.

1 2 3 4 5

Me fijo más en las necesidades socioemocionales de mis alumnos.

1 2 3 4 5

Cuando comento una norma de funcionamiento y convivencia trato más que antes de explicar su razón de ser.

1 2 3 4 5

La mediación ha mejorado mi relación con los alumnos

Aprovecho más que antes el comportamiento inadecuado de los alumnos para clarificar y establecer los comportamientos deseables, las normas y las consecuencias derivadas de su incumplimiento.

1 2 3 4 5

Aprovecho más el comportamiento inadecuado de los alumnos fuera de clase para proporcionarles modos alternativos de solución de problemas.

1 2 3 4 5

ANNEX 4. RESULTATS DEL QÜESTIONARI SOBRE LA PERCEPCIÓ DE LA INFLUÈNCIA DE LA MEDIACIÓ

Qüestionari utilitzat

El qüestionari utilitzat fou elaborat per Sara Ibarrola-García i Concha Iriarte Redín, de la Universitat de Navarra, amb qui es va contactar per demanar si se'n podia fer ús en aquest estudi. Molt amablement van respondre afirmativament i van comunicar que el qüestionari havia estat validat (Ibarrola-García i Iriarte, 2013).

Centres objecte de la mostra

Formen part d'aquesta mostra tretze professors dels centres següents:

IES S'Arenal (Llucmajor)

IES Capdepera (Capdepera)

IES Guillem Colom Casanovas (Sóller)

IES Pau Casesnovas (Inca)

IES Sineu (Sineu)

IES La Ribera (Palma)

IES Josep Sureda i Blanes (Palma)

IES Isidor Macabich (Eivissa)

IES Quartó de Portmany (Sant Antoni de Portmany)

IES Pasqual Calbó (Maó)

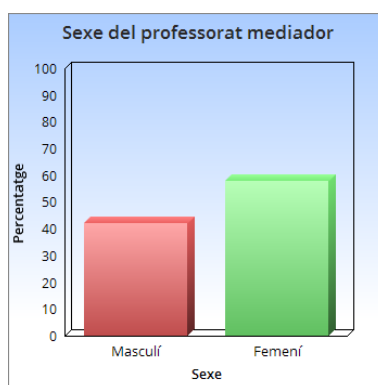
Metodologia

En algunes ocasions, els qüestionaris s'han contestat durant la visita al centre i en els altres casos, s'han enviat mitjançant correu electrònic.

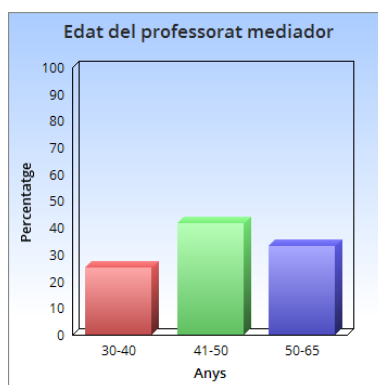

Característiques dels centres i del professorat objecte de la mostra

Tots els centres que formen part de la mostra són de titularitat pública. El nombre total de professors que van contestar el qüestionari va ser tretze. Segons la seva edat, el 0% són menors de 30 anys, el 25% entre 30 i 40 anys, el 41'66% entre 41 i 50 anys i el 33'33% són majors de 50 anys. Pel que fa al sexe, el 42% són homes i el 58%, dones.

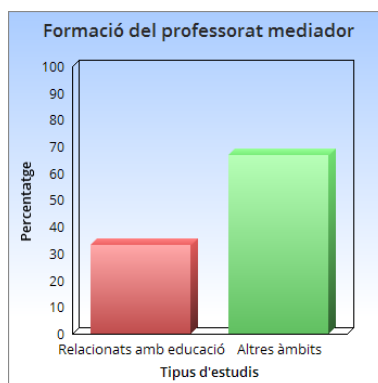
Font: Elaboració pròpia

Font: Elaboració pròpia

Respecte als seus estudis previs, el 33'33% ha estudiat carreres universitàries relacionades amb l'educació, com magisteri i psicopedagogia i el 66'66% ha estudiat carreres universitàries que no tenen relació amb l'educació (concretament, el 25 % ha estudiat Matemàtiques; el 25%, alguna especialitat de Filologia; el 8'33%, Història i el 8'33%, Filosofia). Pel que fa a nombre de cursos de formació rebuts sobre mediació, la mitjana és de 2'08 cursos i la

seva durada mitjana, 114'8 hores. La nota mitjana de qualificació d'aquesta formació inicial és de 8'33.

Font: Elaboració pròpia

Resultats del qüestionari

L'estudi dels qüestionaris que s'han contestat s'ha fet de forma senzilla, ja que només ha estat utilitzat com a eina per poder veure les percepcions dels professors relacionats amb la mediació als centres de prova, tenint en compte que allò que s'ha utilitzat per treure conclusions i que ha servit de base per elaborar la proposta didàctica d'aquest treball són les entrevistes que han contestat els mateixos professors.

No s'ha traduït el qüestionari al català per tal que fos el més fidedigne possible al qüestionari validat elaborat per Sara Ibarrola-García i Concha Iriarte Redín. El qüestionari està format per les següents preguntes. A cada pregunta se li ha assignat un nombre d'ítem, tal com apareix a la taula següent:

Taula 12. Aspectes emocionals. Aspectes i ítems.	
Percepció de aumento de la empatía	Ítem 1
Percepció de mejora de la expresión emocional	Ítems 2, 3
Percepció de aumento de la autoconciencia emocional	Ítems 4, 5, 6, 7
Percepció de mejora de la autorregulación emocional	Ítems 8, 9
Aumento en la aportación de críticas constructivas	Ítem 10
Percepció de mejora en la comunicación con los demás	Ítem 11

Font: Elaboració pròpia

Taula 13. Aspectes sociocognitius. Aspectes i ítems.	
Percepción positiva del conflicto	Ítem 12
Análisis del conflicto	Ítem 13
Pensamiento reflexivoconsecuencial	Ítem 14
Reflexivo-alternativo	Ítem 15
Medios-fines	Ítem 16
Técnicas comunicativas	Ítem 17

Font: Elaboració pròpia

Taula 14. Aspectes morals. Aspectes i ítems.	
Atribución de responsabilidad en el conflicto	Ítem 18
Tolerancia	Ítem 19
Aumento del sentido de pertenencia al centro	Ítem 20
Desarrollo del sentido de justicia	Ítem 21
Sentido de confidencialidad	Ítem 22
Atribución de responsabilidad en la convivencia	Ítem 23

Font: Elaboració pròpia

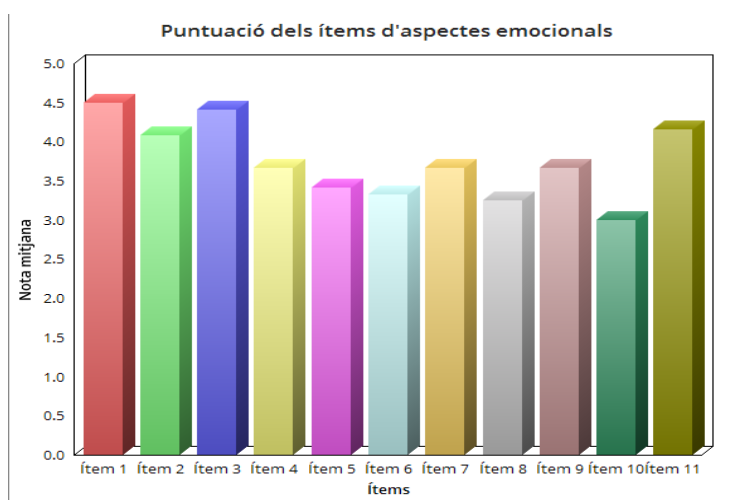
Taula 15. Validesa social. Aspectes i ítems.	
Me siento más capaz de gestionar las situaciones conflictivas	Ítems 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30
La mediación ha mejorado mi relación con los alumnos	Ítems 31,32

Font: Elaboració pròpia

Taula 16. Aspectes emocionals: Qüestions i nota mitjana.		
Ítem	Cuestión	Nota media
1	La mediación me ha ayudado a comprender mejor el punto de vista de los demás.	4'5
2	La mediación me ha ayudado a expresar mejor mis necesidades, sentimientos o emociones en la relación con los demás.	4'08
3	La influencia positiva de la mediación escolar en la mejora de la calidad.	4'41
4	La mediación me ha ayudado a darme cuenta de cuáles son mis emociones negativas.	3'66
5	La mediación me ha ayudado a darme cuenta de que mis emociones influyen en cómo me comporto.	3'41
6	La mediación me ha ayudado a darme cuenta de que a veces hay diferencias entre las emociones que siento y lo que pienso y mis	3'33

	valores.	
7	La mediación me ha ayudado a reconocer emociones en los gestos, movimientos o expresiones de los demás.	3'66
8	La mediación me ha ayudado a controlar mejor las emociones negativas (sus causas, consecuencias, intensidad o duración).	3'25
9	La mediación ha aumentado mi paciencia ante los problemas.	3'66
10	La mediación me ha ayudado a señalar a los demás si han actuado de forma injusta.	3
11	La mediación me ha ayudado a comunicarme mejor con los demás.	4'16

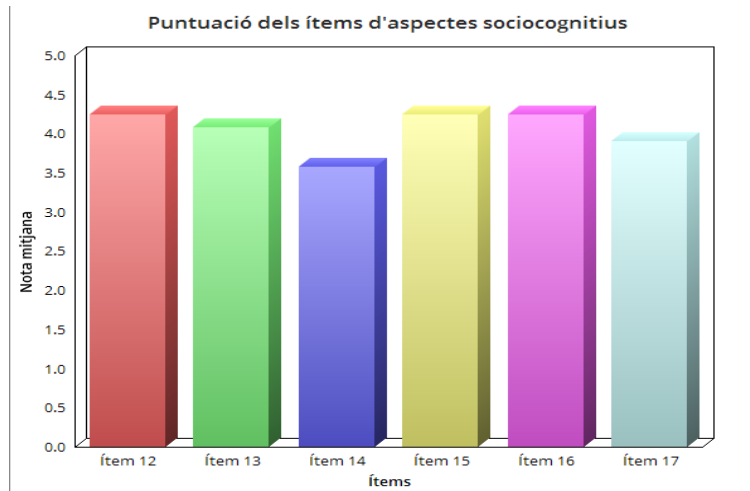
Font: Elaboració pròpia

Font: Elaboració pròpia

Ítem	Cuestión	Nota media
12	Antes veía el conflicto como algo negativo y ahora lo veo como una oportunidad para aprender.	4'25
13	Me paro a analizar los conflictos sin dejarme llevar por mi opinión personal.	4'08
14	Me paro a pensar más en las consecuencias que tiene no actuar bien.	3'58
15	Me paro a pensar más en diferentes formas de solucionar un problema.	4'25
16	Me paro a pensar más si con mi conducta he conseguido realmente lo que pretendía.	4'25
17	Utilizo con más frecuencia "técnicas comunicativas".	3'9

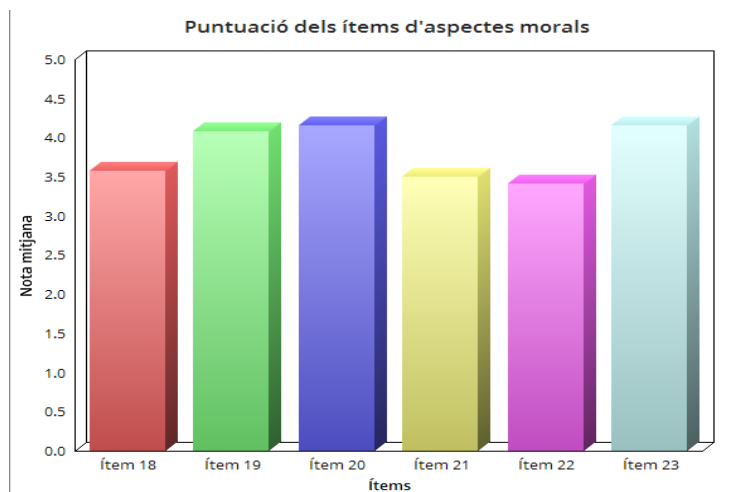
Font: Elaboració pròpia

Font: Elaboració pròpia

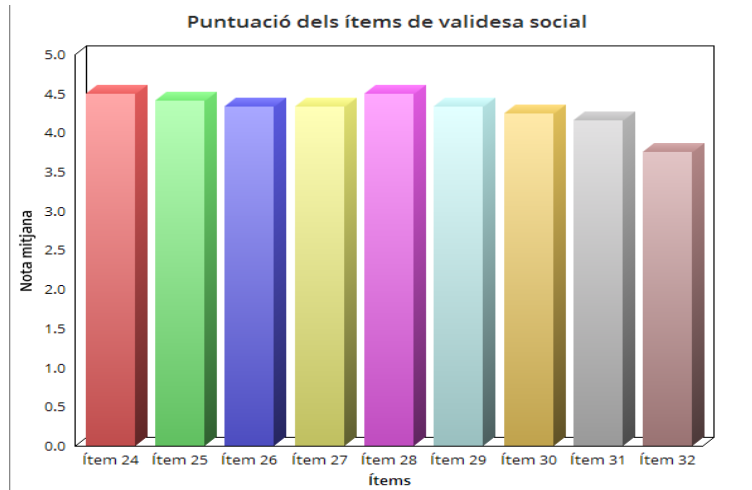
Ítem	Cuestión	Nota media
18	La mediación me ha hecho darme cuenta de la responsabilidad que tengo en la solución de mis propios conflictos.	3'58
19	Soy más respetuoso y acepto mejor las diferencias de las personas con las que me relaciono.	4'08
20	Me siento más implicado en el día a día de mi colegio y especialmente en situaciones en las que puedo participar.	4'16
21	Considero que la mediación me ha ayudado a comprender mejor lo que es justo y lo que es injusto.	3'5
22	Desde que soy mediador doy más importancia a no hablar mal de las personas cuando no están.	3'41
23	Ahora doy más importancia a lo que puede hacer cada uno para que haya buena convivencia.	4'16

Font: Elaboració pròpia

Taula 19. Validesa social: Qüestions i nota mitjana.

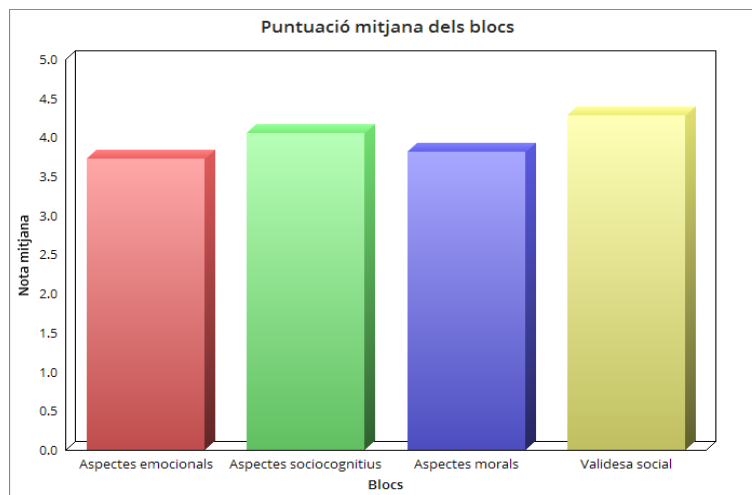
Ítem	Cuestión	Nota media
24	Ante un conflicto entre alumnos, intento que todas las personas implicadas se involucren más en la búsqueda de una solución.	4'5
25	Ahora dispongo de más herramientas para gestionar situaciones para las cuales a menudo me faltaban recursos.	4'41
26	Ahora intento reforzar más los comportamientos positivos de los alumnos.	4'33
27	Intento más que antes fomentar un clima de convivencia donde los alumnos se sientan vinculados entre sí.	4'33
28	Proporciono más oportunidades para hablar o hacer dinámicas sobre temas relacionados con la convivencia.	4'5
29	Me fijo más en las necesidades socioemocionales de mis alumnos.	4'33
30	Cuando comento una norma de funcionamiento y convivencia trato más que antes de explicar su razón de ser.	4'25
31	Aprovecho más que antes el comportamiento inadecuado de los alumnos para clarificar y establecer los comportamientos deseables, las normas y las consecuencias derivadas de su incumplimiento.	4'16
32	Aprovecho más el comportamiento inadecuado de los alumnos fuera de clase para proporcionarles modos alternativos de solución de problemas.	3'75

Font: Elaboració pròpia

Si s'analitza la puntuació mitjana dels diferents blocs, es pot veure el següent:

- Aspectes emocionals obté una nota de 3'73.
- Aspectes sociocognitius obté una nota de 4'05.
- Aspectes morals obté una nota de 3'81.
- Validesa social obté una nota de 4'28.

Font: Elaboració pròpia

Per tant, els dos blocs que obtenen més puntuació són:

- Validesa social. Es relaciona amb la capacitat de gestió de conflictes, foment de la convivència, necessitats socioemocionals dels alumnes, explicació de la

raó de ser de les normes de convivència i aprofitament de del comportament negatiu dels alumnes per establir els comportaments desitjables, entre altres (es poden veure els ítems a la Taula 21).

-Aspectes sociocognitius. Es relaciona amb la percepció positiva del conflicte, anàlisi del conflicte, mitjans-fins, tècniques comunicatives, entre altres (es poden veure els ítems a la Taula 19).

Conclusions

Les conclusions a les quals es pot arribar amb l'anàlisi de les dades esmentades són:

-La valoració que fa de la mediació el professorat que ha rebut formació en la matèria és molt positiva.

-La mediació ha millorat la relació dels professors amb els seus alumnes.

-La mediació ha fet que els professors intentin fomentar un clima de convivència a l'aula i veuen la necessitat de proporcionar oportunitats per parlar sobre convivència.

-Els professors formats en mediació tenen més eines per gestionar conflictes.

-La mediació ha augmentat el sentiment de pertinença al centre dels professors que han rebut formació sobre mediació.

-La mediació ha canviat la percepció que tenen els professors del conflicte, ja que ho veuen com una oportunitat per aprendre.

-Els professors utilitzen més tècniques comunicatives.

-La mediació ha augmentat l'empatia dels professors.

Per tant, tot plegat, es demostren els efectes positius de la formació sobre mediació al professorat.

ANNEX 5. ENTREVISTA SEMIESTRUCTURADA ALS PROFESSORS DEL SERVEI DE MEDIACIÓ DELS CENTRES DE LA MOSTRA

PREGUNTES²²

- 1) Quins creus que són els principals problemes de la mediació al centre? Com es poden solucionar o millorar?
- 2) S'aplica la mediació, juntament amb altres tècniques (pràctiques restauratives, tutoria entre iguals, etc.) o només la mediació? Per què?
- 3) Creus que tindrà continuïtat la mediació al centre? Tant en cas afirmatiu com negatiu, raona la resposta.
- 4) Què es fa al centre per donar a conèixer el servei de mediació?
- 5) Tens la percepció que la mediació ha perdut importància al centre? Per què?
- 6) Quines actuacions s'haurien de dur a terme per part de la Conselleria d'Educació per fomentar i millorar la mediació?

²² Les preguntes de l'entrevista semiestructurada feta als professors dels centres de la mostra són d'elaboració pròpia.

ANNEX 6. RESPOSTES DELS PROFESSORS ENTREVISTATS

Aquest annex inclou les respostes dels professors que formen part del servei de mediació dels centres que formen la mostra d'aquest treball. Cada professor és un informant. A la següent taula es mostra el nombre d'afirmant assignat a cada entrevistat i el càrrec del mateix al centre.

Taula 20. Entrevistes: Càrrecs dels entrevistats i dates de recollida de dades.			
Informant	Càrrec del professor/a entrevistat/da	Data de la visita	Data de la recepció de correu
1	Coordinador del servei de mediació IES Sineu	04/04/2017	-
2	Professora que forma part del servei de mediació IES Sineu	04/04/2017	-
3	Coordinadora del servei de mediació IES Josep Sureda i Blanes	05/04/2017	-
4	Coordinadora del servei de mediació IES Pau Casesnovas	06/04/2017	-
5	Coordinadora del servei de mediació IES Isidor Macabich	-	13/04/2017
6	Professora que forma part del servei de mediació IES Isidor Macabich	-	13/04/2017
7	Professora que forma part del servei de mediació IES Isidor Macabich	-	03/04/2017
8	Coordinadora de convivència IES Quartó de Portmany	-	13/04/2017
9	Director IES S'Arenal. Membre del servei de mediació del mateix centre.	11/04/2017	-
10	Coordinador del servei de mediació IES Capdepera	-	27/04/2017

11	Coordinador del servei de mediació IES Guillem Colom Casanovas	-	23/04/2017
12	Coordinadora del servei de mediació IES La Ribera	-	01/05/2017
13	Coordinadora del servei de mediació IES Pasqual Calbó	-	28/05/2017

Font: Elaboració pròpia

PREGUNTES

1) Quins creus que són els principals problemes de la mediació al centre? Com es poden solucionar o millorar?

Informant 1: “El principal problema és la **implicació de l’equip directiu**. Em referesc a la manca d’implicació cara al professorat que feim mediació i la línia que es vol seguir. L’equip directiu creu molt en l’aplicació del Reglament i no vol donar responsabilitats als alumnes”

Informant 2: “El principal problema és la **manca de reconeixement** per part de l’**equip directiu** i de la Conselleria d’Educació als professors que formam part del servei de mediació”.

Informant 3: “La gestió i l’organització és complicada. Disposam de poques hores per dedicar-hi (2 hores setmanals la coordinadora; la resta de professors, cap). S’hauria de poder tenir **més hores disponibles pel professorat** que formam el servei. A més, en un centre com el nostre, que vas darrera molts d’alumnes i que hi ha tanta diversitat”.

Informant 4: “Crec que els principals problemes són la **manca de temps**, que necessitam més formació i que no tenim alumnes formats per fer de mediadors. Això fa que en ocasions el mediador sigui jo i no un alumne, que seria el que tocaria”.

Informant 5: "Com he assenyalat abans, és **difícil que sigui el propi alumnat el que vengui a demanar el servei** i també segueix havent poca atenció a la formació emocional. Segurament **millorar la difusió de la mediació** i treballar conjuntament en una cultura de pau. Fa poc un conflicte es va originar perquè els propis alumnes incitaren a dos a barallar-se i la festa era que hi hagués baralla. Aquests comportaments mostren que ens queda molt camí per fer, dins i fora de l'escola. Pel que fa a l'educació emocional, integrar-ho des de les pròpies matèries".

Informant 6: "Crec que el principal problema és la **manca d'un espai horari comú a el professorat** que forma part de l'equip de mediació per poder fer activitats conjuntes amb tots els alumnes".

Informant 7: "No crec que jo estigui en una posició adient, dins de l'equip de mediació, per a contestar a aquesta pregunta. (Desconeixement)".

Informant 8: No respon.

Informant 9: "Que surti de la **pròpia voluntat dels alumnes fer la mediació**. Ho coneixen, se'ls forma, saben que és una bona eina, però no són madurs per demanar-ho".

Informant 10: "Massa papers, massa temps a intervenir. **Poca visualització del servei com a tal**. Els alumnes no ens venen a cercar, hem d'anar nosaltres a ells. Els grups es desfan amb el temps (variabilitat professorat, alumnes que titulen/abandonen el centre). Poca visibilitat (va millorant poc a poc) de la mediació».

Informant 11: «Sempre dic, a la memòria del projecte, que convendria canviar el coordinador. Jo no me consider el millor candidat. Ho faig de bon gust, però segur que algú podria **renovar una mica el projecte**».

Informant 12: “**Falta d’implicació de tot el professorat** ja que només alguns som mediadors/es i sols alguns están conscienciats en resoldre el conflicte amb alternatives al càstig”.

Informant 13: “S’estan prioritzant altres temes de prevenció i no arribam a tot. Ara mateix fa dos cursos que no fem formació de mediadors, però sí fem mediacions. Els nostres **alumnes mediadors estan a quart d’ESO i Batxillerat i prest ens quedarem sense**. Per poder-ho fer **necessitam recursos humans, som poques les persones implicades** i les hores que tenim se’n van a l’educació emocional i gestionar el servei de mediació».

2) S’aplica la mediació, juntament amb altres tècniques (pràctiques restauratives, tutoria entre iguals, etc.) o només la mediació? Per què?

Informant 1: “No, l’equip directiu és més d’aplicar Reglament. És molt paternalista”.

Informant 2: “No, **només s’aplica la mediació**. No es fan activitats ni s’afavoreixen espais oberts pels alumnes. L’equip directiu ho gestiona tot amb amonestacions, expulsions, etc. Donen poca importància a la mediació i les **pràctiques restauratives no s’han aplicat**”.

Informant 3: “**Les pràctiques restauratives s’utilitzen per treballar la prevenció**. No obstant això, jo crec que encara es creu massa en el sistema punitiu i hi ha massa càstigs. Malgrat tot, som conscient que, de vegades, és necessari perquè serveixi d’exemple als demés”.

Informant 4: "Es treballa amb les dues figures: les pràctiques restauratives per les coses globals, que afecten al grup classe i la mediació quan afecta a dos individus. Però **no s'utilitzen conjuntament, sinó per separat...**".

Informant 5: "En el nostre centre **només aplicam la mediació** i les pràctiques restauratives informals per crear cohesió de grup són emprades per alguns professors, però encara pocs. Ens falta ampliar la formació en aquest àmbit".

Informant 6: "En ocasions **també s'apliquen altres tècniques** com els cercles".

Informant 7: "Crec que **només la mediació**. No ho sé".

Informant 8: "Juntament amb la mediació el centre també aplica la tutoria entre iguals per reforçar la visió que els problemes es poden resoldre entre ells mateixos sense necessitat d'un adult que sancioni".

Informant 9: "No, **s'ha començat amb les pràctiques restauratives, però no s'acaben de consolidar**".

Informant 10: "La mediació pròpiament dita, mot poc. Per lo aparatós del sistema: Demanda- reunió del cas- reunió amb alumnes... etc. Es dilata massa en el temps. Es fan servir les tutories entre iguals de primer a quart (amb més intensitat a 1r i 2n) i funcionen molt bé. **Les pràctiques restauratives, tampoc com a tals**, sinó més bé pinzellades, tècniques puntuals, però ens hem format per això. Es fan servir tant el protocol d'assetjament (un poc modelat al nostre centre), com activitats d'intel·ligència emocional al PAT. Tenim un grup de convivència que intenta gestionar i distribuir els casos i els referents (cadascun amb un perfil diferent per actuar de forma diferent depenent dels agents i el conflicte) i un equip de compensatòria (que prova d'intervenir amb els casos on s'afegeix la exclusió social, per prevenir-la). Engegam enguany un consell de delegats que també aportarà el punt de vista estudiantil als problemes del

centre. En definitiva, què és del centre que no tengui a veure amb la convivència? És uns dels eixos centrals del PEC»..

Informant 11: «**Només mediació**. Té un poc a veure amb la resposta anterior. Jo no en sé gaire, de practicar aquestes tècniques...».

Informant 12: «**Es fan pràctiques restauratives** perquè de vegades els conflictes són a nivell grupal».

Informant 13: «Respecte a resolució de conflictes, **tenim la mediació i el procediment disciplinari**, però creim fermament en la prevenció. Crec que en la nostra societat cal treballar molt l'autoconeixement, la consciència emocional i la gestió de les emocions en primer lloc. Quan ja hem treballat la persona, després passar a les relacions interpersonals».

3) Creus que tindrà continuïtat la mediació al centre? Tant en cas afirmatiu com negatiu, raona la resposta.

Informant 1: "En principi, sí. No sé com. Hi ha interès de l'alumnat. L'equip directiu diu que vol continuar, diu que aquí **mediació sempre n'hi haurà... però damunt el paper...**"

Informant 2: "Crec que **sí que tindrà continuïtat**, ja que seria una llàstima que es perdés la feina de tots aquests anys".

Informant 3: "**Sí, perquè és necessari**. L'equip directiu ho veu necessari i és un centre amb diversitat i s'ha de treballar la convivència".

Informant 4: "Sí, ja que s'està convertint en una eina imprescindible. Actualment s'està revisant el Pla de Convivència i **un dels puntals segueix essent la mediació... almanco damunt el paper**".

Informant 5: "Sí, **ens esforçam perquè tengui continuïtat** i la directiva del centre hi està força implicada. Cada curs treballam per a donar a conèixer el nostre servei; aquest any hem fet un mini-projecte en el qual un grup de primer d'ESO ha elaborat tríptics per a donar a conèixer la mediació a la resta d'alumnes de primer i als nous alumnes que rebrem de les escoles que tenim vinculades. Els de l'optativa de plàstica de quart d'ESO estan millorant la porta de l'aula de mediació, hem fet un curset per a formar nou alumnat i professorat... tot això són indicadors que tenim el nostre projecte molt present".

Informant 6: "**Crec que sí que tindrà continuïtat** perquè hi ha professorat implicat i també cada curs hi ha alumnes que mostren el seu interès. A poc a poc crec que es va creant una consciència que és important".

Informant 7: "**Crec que sí tindrà continuïtat**. Hi ha un grup de professors que estan molt concienciats de los "*bonanzas*" d'aquesta tècnica".

Informant 8: "Sí, **ja fa anys que en té, de continuïtat**. Es una pràctica molt positiva i els alumnes la valoren".

Informant 9: "Crec que **sí perquè és una eina útil** i anam formant nous alumnes".

Informant 10: "**No com a tal, però sí en l'esperit, la formació** i la identitat de centre».

Informant 11: «**Jo crec que sí**. Els alumnes estan contents quan els deman que facin una mediació i tenim a prop de 40 alumnes formats».

Informant 12: «**Sí, ja fa anys que ho vàrem posar en marxa** i la valoració és molt positiva».

Informant 13: «En tindrà perquè és necessària i dóna bons resultats. **El servei s'ha de mantenir. Potser caldrà crear subcomissions per gestionar-ho** i fer propostes concretes pel proper curs».

4) Què es fa al centre per donar a conèixer el servei de mediació?

Informant 1: “**Es penja informació a la pàgina web, es fa una xerrada molt breu a la sala d'actes i es passa a principi de curs per tots els cursos a fer una xerrada de cinc minuts sobre la mediació.** A més, als alumnes que han participat com a mediadors, el director els entrega un diploma a final de curs. Però queda demostrat que no basta, ja que els alumnes no demanen mediacions, sempre ho fan derivats pel cap d'estudis o per un tutor... Haurien de ser ells mateixos...”.

Informant 2: “Per donar a conèixer el servei de mediació **es penja informació sobre la mediació o el servei a un tauló que tenim i es fa un curset de formació** pels alumnes mediadors i quan acaben, reben un diploma. Crec que coses com això poden motivar els alumnes a formar part del servei i a voler conèixer la mediació”.

Informant 3: “**Cada curs tria dos delegats de convivència i els mediadors es van a presentar als alumnes** (a vegades duïen distintiu, però a aquestes edats ja no els agradava) i fan visites a centres de primària i fan la presentació del nostre centre. En projecte hi ha posar una bústia del servei de mediació perquè puguin fer suggeriments, etc.”.

Informant 4: “**Hi ha una pancarta a consergeria i a principi de curs als alumnes de primer s'aprofita un “bon dia” i fan la presentació del servei i conviden als alumnes de primer a formar part de l'equip.** També es fan activitats lúdiques, com qualche berenar”.

Informant 5: **Des de la matèria de Valors Ètics explicam en què consisteix la mediació i oferim la possibilitat a l'alumnat de formar part de l'equip.** Una vegada coneixen el programa, si es decideixen a participar-hi se'ls fa la formació. Fa dos cursos vàrem elaborar un vídeo on es presenta l'equip i el servei de mediació. En algunes ocasions, els propis alumnes mediadors van a les classes i expliquen a altres en què consisteix. I ara tenim pendent la presentació dels tríptics que ha elaborat el grup de 1r ESO C. En la reunió inicial amb les famílies també es dona a conèixer el programa. El que seria ideal és un conjunt d'activitats que féssin tots els alumnes, no per separat".

Informant 6: **"Difusió a través de les tutories i també a través de la matèria de Valors ètics. El curs passat vam fer un vídeo de difusió.** Aquest curs l'alumnat d'un grup ha elaborat un tríptic sobre la mediació".

Informant 7: "Ho desconec".

Informant 8: **"Reunió informatives amb els alumnes. Són massa breus, però..."**.

Informant 9: **"S'informa als pares durant les jornades de portes obertes i surt informació a la web o a les agendes"**.

Informant 10: **"Es fan mencions explícites a les sessions de tutoria,** es proposa a alumnes fer-ne ús (per exemple, avui hi ha un cas d'una disconformitat amb una nota a qui li proposarem) **i publicitat en moments no determinats (no planificats) a les xarxes socials** (Facebook, Instagram...). Possiblement una mesura més efectiva seria oferir-lo també a professorat i famílies quan es posa de manifest un conflicte entre punts de vista. El que passa és que sovint, les faltes de respecte o la violència verbal no ho recomanen (per part de l'alumnat, s'entén)».

Informant 11: «**Hem fet dos vídeos, tríptics, en xerram a les tutories...** Tot i això, segur que ho hauríem de millorar!»

Informant 12: “**Fa una sessió a tots els grups de 1r ESO sobre la mediació escolar.** Curs de formació de mediadors amb alumnes de 1r i 2n ESO”.

Informant 13: “Difusió entre l’alumnat de primer d’ESO, que és on hi ha més conflictes. **Es fa difusió als tutors de tots els cursos a principi de curs perquè canalitzin les peticions**».

5) Tens la percepció que la mediació ha perdut importància al centre? Per què?

Informant 1: “Crec que **sí, però motivada per la manca d’implicació de l’equip directiu** i la seva percepció de la resolució de conflictes. Però així i tot ha davallat la conflictivitat”.

Informant 2: “No, no crec que hagi perdut importància, **només és que no està prou reconeguda la tasca dels professors** que formam el servei ni dels alumnes que hi participen”.

Informant 3: “**No, ara en aquest moment, no. En altres moments no diria el mateix.** Els beneficis de la mediació són pràcticament invisibles i la gent no els veu. Ara és més necessari perquè els professors quan hi ha un conflicte demanen mediació”.

Informant 4: “**No, tot el contrari.** Jo crec que la implicació de l’equip directiu és molt clara derivant problemes al servei de mediació. Possiblement hi té a veure el fet que un membre de l’equip directiu formava part de l’equip del servei de mediació i creu en la seva utilitat”.

Informant 5: “Quan el projecte es va posar en funcionament hi havia, segurament, una il·lusió més efervescent per part de l'equip. **Ara el servei de mediació funciona, però hauríem de recuperar la unió del principi.** Però és difícil organitzar coses conjuntes, tots anam carregats de feina...Però no crec que hagi perdut importància”.

Informant 6: “No, al contrari. **Crec que avancem a poc a poc.** Ara hi ha més alumnes que saben què és la mediació i alguns recorren a aquest servei”.

Informant 7: “No puc dir-te quina és la meva percepció perquè no tinc una visió global del tema”.

Informant 8: "No. Es continua realitzant sempre que cal".

Informant 9: "No, **segueix ben vigent.** Depèn de l'any... n'hi ha més o n'hi ha menys, però es manté viva".

Informant 10: "**Com a «producte» sí, com a pràctica diària no».**

Informant 11: «No. **Estam en els mateixos números de mediacions que els cursos anteriors.** L'equip directiu està compromès amb el projecte i no tenc percepció que perdi importància”.

Informant 12: "**Enguany no es fa tant d'ús perquè ha millorat la cultura de la pau per altres motius** (co-tutories a 1r ESO,...)”.

Informant 13: “**Sí, em repeteixo, per l'educació emocional**”.

6) Quines actuacions s'haurien de dur a terme per part de la Conselleria d'Educació per fomentar i millorar la mediació?

Informant 1: “**Falta reconeixement.** No estaria de demés que la **mediació hagués de ser obligatòria als centres.** A Catalunya me sembla que ho és... També falta formació per seguir...”

Informant 2: “Manquen dues coses: **activitats o actes de reconeixement als professors que formam part del servei i fer-nos més formació per poder millorar.** Sembla que ens han deixat de la mà de Déu i ens hem d’anar arreglant com podem”.

Informant 3: “**Donar més hores al professorat i gratificar al professorat de la Comissió de Convivència de qualque manera.** És una feina que no és veu i poc agraïda. **Es necessiten recursos i treballadors socials, personal específic com psicòlegs,** a centres com el nostre, ja que ens trobam totalment desamparats. També hi ha manca d’implicació de Fiscalia de Menors (no com fa uns anys)”.

Informant 4: “Sembla que ara han entrat les pràctiques restauratives, que seria un instrument de prevenció de conflictes. Crec que **es podrien donar hores al professorat que formam el servei,** ja que no disposam de temps per fer res. Pràcticament ho duc jo totasola i és impossible”.

Informant 5: “**Al principi fomentaven la participació i trobada d’equips de mediació de diversos centres, això s’hauria de recuperar.** Preparaven activitats i dinàmiques en una trobada que servia també per il·lusionar l’alumnat i agrair-li, també, la feina que fa per a la millora de la convivència entre els seus companys i companyes. **Cal que la Conselleria ajudi en la formació de nou alumnat i professorat mediador oferint cursos als centres,** no es pot deixar tot en mans de l’equip de mediació perquè no tenim temps per a cobrir totes les necessitats de formació i a vegades tampoc som experts com ens agradaria ser”.

Informant 6: **“Oferta de cursos de preparació de mediadors, tant per alumnes com a professors. Afavorir des del punt de vista de l'organització dels horaris del professorat i alumnat, la feina de la mediació”.**

Informant 7: “No sóc la persona més adequada per a contestar a aquesta pregunta, per què només tinc una visió molt parcial del tema. De totes formes, crec que a **nivell horari, d'espais i de recursos no estaria malament”.**

Informant 8: **“Caldria més cursos de formació i de consolidació de les pràctiques mediadores”.**

Informant 9: “Crec que no es necessita res. Possiblement, **fomentar la mediació a nivell general”.**

Informant 10: «No crec que sigui la Conselleria com a tal que ho hagi de fer. Tal vegada, mostrant les pràctiques de centres «conflictius» i els resultats es podria arribar a estirar d'altres amb casos semblants. **Es tractaria de crear una xarxa (dotada amb hores per poder fer l'intercanvi) i observació entre iguals entre centres** (passar temporades a altres centres i avaluar els sistemes de manera objectiva però crítica). **Tutoritzar els equips en les passes prèvies per orientar-los i que no s'agafin mals vicis... en definitiva, crear la cultura».**

Informant 11: «Estaria bé, des del meu punt de vista, que es **formassin més professors**. No sé si la Mediació està en els currículums de la formació dels nous professors. Si no és així... aquí queda la meva proposta. Moltes gràcies per tot!»

Informant 12: «**Més formació i més disponibilitat d'horari** per part del coordinador de mediació».

Informant 13: «Des del servei de formació, una de les línies prioritàries és l'educació emocional, que conté prevenció, mediació, pràctiques restauratives... crec que s'està fent. Per altra banda, crec que **caldría dotar d'hores als centres pels equips que portin aquests temes. També podria ser adient que Convivèxit fés propostes als centres sobre com inserir la formació de mediadors a les aules**».

ANNEX 7. ENTREVISTA AMB LA COORDINADORA DE LA COMISSIÓ DE CONVIVÈNCIA DE L'IES MANACOR

Aquest Annex conté l'entrevista que es va fer a la coordinadora de la Comissió de convivència de l'IES Manacor per conèixer l'estat actual de la mediació i altres pràctiques restauratives al centre. Es considera que és fonamental conèixer les actuacions que es duen a terme al centre i les problemàtiques principals per elaborar una proposta realista, aplicable i que pugui ser d'utilitat.

1) Quins creus que són els principals problemes de la mediació al centre? Com es poden solucionar o millorar?

Crec que la mediació té molt poca importància al centre, ja que es fan molt poques mediacions. Crec que és perquè es fa molta feina de prevenció, però també perquè no hem estat capaços de que els alumnes captin que és la mediació. Hi ha servei de mediació, però si surt qualque mediació, la faig jo i això no hauria de ser així, però no tenim alumnes mediadors, els que teníem ja van partir fa un parell d'anys.

2) S'aplica la mediació, juntament amb altres tècniques (pràctiques restauratives, tutoria entre iguals, etc.) o només la mediació? Per què?

Bé... feim cercles restauratius. Tenim ganes de l'any que ve posar en marxa que un alumne de més edat en tutoritzi un de menor edat. Pot ser interessant perquè jo crec que si els alumnes es coneixen, no hi ha tants de conflictes.

3) Creus que tindrà continuïtat la mediació al centre? Tant en cas afirmatiu com negatiu, raona la resposta.

Sí, seguirà, però com fins ara si no feim res per millorar-ho. El problema és que dues persones no poden fer miracles, no tenim temps. Hauríem de ser més professors que ho duguéssim...

4) Què es fa al centre per donar a conèixer el servei de mediació?

Els primers dies de curs, a tutoria, se'ls explica molt breument el que és, però clar no podem oferir molt. Jo crec que aquí lo que tenim bo és que es fa molta feina de prevenció i amb programes de sexualitat, assetjament, etc. I a més, els professors i caps d'estudis som molt accessibles i si hi ha problemes, els alumnes vénen i ens ho diuen. També veig molt positiu la coordinació que hi ha entre professors, caps d'estudi, etc.

5) Tens la percepció que la mediació ha perdut importància al centre? Per què?

Home, no ho sé. Potser una mica, sí.

6) Quines actuacions s'haurien de dur a terme per part de la Conselleria d'Educació per fomentar i millorar la mediació?

Jo crec que formació seria necessària i també tenir com un pla d'actuació per donar a conèixer la mediació, tenir una roda d'alumnes, etc.

ANNEX 8. MODEL DE FORMACIÓ EN ELS CENTRES: CREAR COMUNITAT I RESOLUCIÓ POSITIVA DE CONFLICTES²³

2. CONVIVÈNCIA I EDUCACIÓ EMOCIONAL

2.2. CREAR COMUNITAT I RESOLUCIÓ POSITIVA DE CONFLICTES. LES PRÀCTIQUES RESTAURATIVES I ESTRATÈGIES COOPERATIVES.

INTRODUCCIÓ

El conflicte, el malentès són part inevitable i, fins i tot, necessària de la convivència entre les persones: dins la família, dins les organitzacions, dins les comunitats. El que diferencia a les persones i el grups, no és tant el fet de tenir o no conflictes, sinó què fan quan en tenen un.

Les pràctiques restauratives són una forma de concebre i viure la convivència entre les persones que té com a objectius ajudar als grups a construir relacions i a funcionar plegats, així com a tractar els conflictes de manera que es puguin restaurar les relacions a partir del diàleg.

Aquells centres que ja disposen d'un servei de mediació, poden enriquir el seu projecte amb un plantejament més ampli, que inclou aspectes preventius, així com eines per a abordar conflictes que són complementàries de la mediació, entre d'altres coses, perquè involucren tota la comunitat educativa i no només proposen una intervenció específica amb les persones que directament protagonitzen una situació de conflicte.

OBJECTIUS

1. Introduir de manera pràctica la mirada i les eines que aporten les pràctiques restauratives.
2. Posar les bases per a que les pràctiques restauratives puguin formar part de la vida del centre i del pla de convivència.
3. Oferir eines que permetin emprar estratègies metodològiques cooperatives que facilitin la convivència i reforcin els vincles afectius entre les persones.

CONTINGUTS

- ✓ Els conflictes i el seu abordatge.
- ✓ La millora de la convivència al centre i la comunitat.
- ✓ El cercle com a eina de diàleg i creació de grup.
- ✓ L'escolta i l'expressió afectiva.
- ✓ Les pràctiques restauratives adreçades a tractar petits conflictes.
- ✓ La finestra de la responsabilitat i el procés just.
- ✓ El tractament de conflictes més greus.
- ✓ Com integrar les pràctiques restauratives en el pla de convivència.
- ✓ Dinàmiques de cohesió de grup i treball cooperatiu (Àmbit A).

23 Aquest Annex reproduceix el programa del model de formació que es pot consultar a <http://www.caib.es/govern/sac/fitxa.do?codi=2895423&coduo=944173&lang=ca>

METODOLOGIA

La formació es presenta de manera pràctica i vivencial, amb la finalitat de començar a posar-les en pràctica. Comprendre l'actitud restaurativa i fer que inspire la forma de relacionar-nos en el centre, i els principis de treball cooperatiu.

La formació bàsica té una estructura d'un taller pràctic. Aquesta formació podria ser el principi d'una formació més llarga, en el que els participants posin en comú la posada en pràctica i es planifiqui una utilització més sistemàtica, que pot incloure una adaptació del Pla de Convivència.

Al llarg de les sessions formatives i de manera vivencial, El professorat participaria de forma activa, utilitzant les estructures i dinàmiques pròpies del treball cooperatiu, Facilitant l'aplicabilitat a les aules de les diferents propostes pràctiques per treballar amb l'alumnat. Aquestes experiències servirien per estimular l'interès en l'aprofundiment d'aquesta metodologia.

APLICABILITAT I TRANSFERÈNCIA

- ✓ Aplicació de cercles de diàleg amb alumnat, professorat i famílies.
- ✓ Revisió del Pla de Convivència del centre.
- ✓ Aplicació d'una, o més, dinàmica per millorar el clima d'aula des de la perspectiva del treball cooperatiu.
- ✓ Aplicació d'una, o més, dinàmica per millorar la cohesió dels equips cooperatius de l'alumnat.

AVALUACIÓ

1. Per als participants a les activitats formatives serà condició necessària per al reconeixement, la participació continuada i activa amb assistència obligatòria al 85% de les activitats formatives.
2. Es requerirà presentar el disseny de l'aplicabilitat a l'aula, com s'ha treballat amb els alumnes i l'avaluació que s'ha fet de l'activitat a l'aula.
3. En el cas que es faci només un taller, s'avaluarà de la manera prevista habitualment.
4. Es podrà fer un portafoli (un blog, o qualsevol altre suport) amb les pràctiques realitzades.

ANNEX 9. ACTIVITATS RELACIONADES AMB LA MEDIACIÓ A ASSIGNATURES D'ESO I A MÒDULS DE FORMACIÓ PROFESSIONAL

En aquest annex s'esmenten les unitats didàctiques de les assignatures a les quals es treballarà la mediació. Són dels cursos de primer, segon, tercer i quart d'Educació Secundària Obligatòria, primer curs de Formació Professional Bàsica i primer curs de diversos cicles formatius de Grau Mitjà.

Els professor de cada assignatura o mòdul ha determinat les unitats que tenen relació amb la mediació i la convivència o actituds que poden millorar la comunicació, l'empatia i l'assertivitat. Cada professor elegirà la metodologia que considera més adequada i farà les modificacions que consideri convenientes pels alumnes NESE i NEE que hi hagi a l'aula.

Taula 21. La mediació a assignatures d'ESO		
Curs	Assignatura	Unitat didàctica
1er ESO	Llengua catalana	1. El text oral 2. El text escrit 4. El dossier i el treball
1er ESO	Taller de titelles	No consta d'unitats didàctiques, ja que es treballa en un projecte.
2n ESO	Llengua catalana	2. El text argumentatiu
3er ESO	Anglès	1. Starter unit 2: CrimeUnitat
4t ESO	Anglès	1: Starter unit 7: Against the Odds
4t ESO	Educació plàstica i audiovisual	5: Imatge i so

Font: Elaboració pròpia

Taula 22. La mediació a assignatures de primer d'ESO.	
Assignatura	LLENGUA CATALANA
Unitat/Apartat	Unitat 1. El text oral / Llengua i societat
Objectius	Aprendre el funcionament del procés de comunicació i els inhibidors que hi poden intervenir i que impedeixen la comunicació.
Continguts	La comunicació.
Activitats	Es treballen els agents que intervenen al procés de comunicació i els inhibidors de la comunicació.
Unitat/ Apartat	Unitat 2. El text escrit / Aprèn a treballar
Objectius	Es proposa fer resums de textos el contingut dels quals sigui sobre mediació: textos amb explicació del funcionament del procés de mediació i essència d'aquesta pràctica restaurativa.
Continguts	Fer resums
Activitats	Aprendre a fer resums. Donar a conèixer als alumnes la mediació i el procés de mediació mitjançant la realització d'un resum.
Unitat/ Apartat	Unitat 4. El dossier i el treball / Tipus de text.
Objectius	Aprendre a fer un treball de recerca. Saber cercar la informació per elaborar el treball. Saber diferenciar la informació rellevant i la que no ho és. Elaborar el treball segons amb el format adequat. Aprendre què és la mediació i quin és el procediment d'aplicació de la mediació.
Continguts	El dossier i el treball (com es fan i com es presenten).
Activitats	Es proposa fer un treball de recerca d'informació sobre la mediació. Es dona als alumnes la possibilitat d'elegir entre diverses temàtiques: orígens de la mediació, què és la mediació?, el procés de mediació, mediació i conflictes escolars. Aquest treball ha de tenir entre cinc i deu pàgines i ha de tenir totes les parts que ha de tenir un treball segons el que s'ha explicat a la unitat.
Unitat/ Apartat	Unitat 4. El dossier i el treball / Aprèn a treballar
Objectius	Fer una exposició oral adequadament. Aprendre sobre mediació a través de les exposicions dels companys.
Continguts	L'exposició oral d'un tema
Activitats	Es proposa l'exposició oral del treball de recerca que els alumnes han elaborat sobre mediació. L'exposició s'ha de fer davant tots els companys de classe. Amb aquesta activitat, tots els alumnes escolten les exposicions orals dels companys, la qual cosa fa que aprenguin sobre la mediació.

Assignatura	TALLER DE TITELLES (HORES DE LLIURE DISPOSICIÓ)
Unitat/ Apartat	Aquesta assignatura només està formada per una unitat didàctica, ja que es treballa en un projecte.
Objectius	Crear una obra curta amb imaginació i creativitat per a representar amb titelles, planificar les fases de procés de creació de les titelles, saber crear una escenografia, ser respectuós amb els companys, el professor i amb la feina dels altres.
Continguts	Creació d'una obra curta per representar amb titelles.
Activitats	La temàtica de l'obra ha de ser sobre un conflicte i la resolució del mateix amb la intervenció de la mediació. S'ha de valorar la creativitat de l'obra i que es vegi la relació entre el motiu que ha generat el conflicte i la solució que es dona al mateix.

Font: Elaboració pròpia

Taula 23. La mediació a assignatures de segon d'ESO.	
Assignatura	LLENGUA CATALANA
Unitat/ Apartat	Unitat 2. El text argumentatiu / Llengua i societat
Objectius	Identificar les expressions, frases o paraules que intervenen a la comunicació i que hi influeixen de forma negativa. Aprendre que l'escolta activa també és un factor important per facilitar la comunicació.
Continguts	La comunicació. Ús del llenguatge: la llengua oral i la llengua escrita. Elements de la comunicació humana.
Activitats	Estudi dels elements que intervenen en la comunicació humana. Activitats per detectar els inhibidors de la comunicació i expressions que la dificulten.
Unitat/ Apartat	Unitat 2. El text argumentatiu / Aprèn a treballar
Objectius	Preparar correctament el debat, amb els arguments adequats. Fer un bon debat oral i defensar correctament el punt de vista assignat. Aprendre que es poden defensar punts de vista diferents, sempre que sigui amb bons arguments. Respectar els companys al debat i respectar les opinions diferents.
Continguts	Com es fa un bon debat oral
Activitats	Preparació i realització d'un debat a la classe. Els alumnes es divideixen en dos grups i han de defensar postures contràries en relació amb un tema d'actualitat.

Font: Elaboració pròpia

Taula 24. La mediació a assignatures de tercer d'ESO.	
Assignatura	ANGLÈS
Unitat/ Apartat	Unitat 1. Starter unit / Speaking
Objectius	Crear un bon clima de convivència a la classe mitjançant activitat de cohesió de grup. Facilitar que els alumnes es coneguin millor. Parlar en anglès durant totes les activitats.
Continguts	Presentacions, informació personal i interessos.
Activitats	Participar en interaccions orals: Presentant-se i saludant els companys, expressant interessos i informació personal.
Unitat/ Apartat	Unit 2: Crime / Speaking
Objectius	Aprendre vocabulari relacionat amb els conflictes, convivència i relacions humanes. Parlar en anglès durant totes les activitats.
Continguts	Prevenició de conflictes al nostre centre
Activitats	Participar en interaccions orals: Estudi de vocabulari relacionat amb els conflictes, problemes, solució dels mateixos, etc. Parlar sobre la prevenició de conflictes al nostre centre.

Font: Elaboració pròpia

Taula 25. La mediació a assignatures de quart d'ESO.	
Assignatura	ANGLÈS
Unitat/ Apartat	Unit 1: Starter unit / Speaking
Objectius	Fomentar la cohesió de grup. Facilitar que els alumnes es coneguin més. Fomentar que els alumnes tinguin temps per parlar entre ells en anglès i puguin expressar als companys els seus gustos i preferències.
Continguts	Conèixer els companys i expressió de preferències.
Activitats	Participar en interaccions orals: Coneixent els companys, expressant gustos i preferències.
Unitat/ Apartat	Unit 7: Against the Odds / Speaking
Objectius	Aprendre vocabulari en anglès sobre pors, fòbies, persones amb discapacitat i dislèxia. Tractar temes com les pors, la discapacitat, etc. a la classe. Fomentar l'empatia dels alumnes. Sensibilitzar els alumnes sobre les situacions esmentades.
Continguts	Pors i fòbies. Persones amb situacions difícils.

Activitats	Participar en interaccions orals: Formulant i responnent preguntes sobre pors i fòbies, debatent amb un company/a sobre pors, fòbies i èxits personals, responnent a preguntes sobre com ajudar i millorar la situació de persones amb discapacitat, per parelles, formulant i responnent preguntes sobre la dislèxia, practicant un diàleg per demanar permís.
Assignatura	EDUCACIÓ PLÀSTICA I AUDIOVISUAL
Unitat/ Apartat	Unitat 5: Imatge i so
Objectius	Muntar un vídeo correctament. Fomentar la creativitat dels alumnes.
Continguts	Imatge i so. Muntatge d'un vídeo.
Activitats	Fer un vídeo que tengui so i música. El vídeo ha de mostrar imatges que s'han gravat durant les tutories compartides del projecte de mediació i foment de la convivència a l'IES Manacor.

Font: Elaboració pròpia

Taula 26. La mediació a mòduls de Formació Professional			
Cicle formatiu	Curs	Mòdul	Unitat didàctica
FP Bàsica de Comerç	1er	Comunicació i societat I	1: Comprensió de textos orals
FP Bàsica de Manteniment de vehicles	1er	Comunicació i societat I	1: Comprensió de textos orals
GM gestió administrativa	1er	Comunicació empresarial i atenció al client	2: Empresa i comunicació 3: Les comunicacions orals
GM d'activitats comercials	1er	Formació i orientació laboral	13: Equips de treball i gestió dels conflictes
GM de sistemes microinformàtics i xarxes	1er	Formació i orientació laboral	13: Equips de treball i gestió dels conflictes
GM electromecànica de vehicles	1er	Formació i orientació laboral	13: Equips de treball i gestió dels conflictes

GM de carrosseria	1er	Formació i orientació laboral	13: Equips de treball i gestió dels conflictes
GM d'instal·lacions elèctriques i automàtiques	1er	Formació i orientació laboral	13: Equips de treball i gestió dels conflictes

Font: Elaboració pròpia

Taula 27. La mediació a mòduls de FP Bàsica de Comerç i de Manteniment de vehicles	
MÒDUL	COMUNICACIÓ I SOCIETAT I²⁴
Unitat/ Apartat	Unitat 1: Comprensió de textos orals
Objectius	Aprendre com es pot tenir una bona comunicació. Identificar les conductes disruptives i aprendre a evitar-les. Fomentar l'empatia de l'alumnat. Relacionar tots aquests conceptes amb el que es treballa al projecte d'impuls a la mediació i foment de la convivència.
Continguts	Aplicació d'escolta activa en la comprensió de textos orals: memòria auditiva, visual, empatia i estratègies lingüístiques (resumir, parafrasejar, emfasitzar...). Pautes per evitar la disrupció en situacions de comunicació oral. L'intercanvi comunicatiu. Elements extralingüístics de la comunicació oral. ·Usos orals informals i formals de la llengua. ·Adequació al context comunicatiu. Aplicació de les normes lingüístiques en la comunicació oral. Organització de la frase: estructures gramaticals bàsiques.
Activitats	Anàlisi de textos orals mitjançant la visualització de vídeos per identificar tots els aspectes esmentats a l'apartat de continguts.

Font: Elaboració pròpia

Taula 28. La mediació a mòduls de cicles formatius de Grau Mitjà	
CURS	PRIMER CURS DE GM DE GESTIÓ ADMINISTRATIVA
MÒDUL	COMUNICACIÓ EMPRESARIAL I ATENCIÓ AL CLIENT
Unitat/ Apartat	Unitat 2: Empresa i comunicació
Objectius	Treballar la comunicació. Fomentar l'empatia dels alumnes. Identificar elements o frases que dificulten la comunicació i que poden ser font de conflicte.

24 Aquest mòdul és comú als dos cicles formatius esmentats.

Continguts	La comunicació com a necessitat. Informació i comunicació. Com es produeix la comunicació? Llenguatges que fem per comunicar-nos. Classes de comunicació. Eliminar barreres per comunicar-nos millor. Sistema de comunicació empresarial. Les comunicacions internes en l'empresa. Comunicacions internes especials: les relacions laborals. Les comunicacions externes de l'empresa. Comunicacions externes especials: publicitat i relacions públiques.
Activitats	Anàlisi de situacions comunicatives i identificació de les barreres que la dificulten.
Unitat/ Apartat	Unitat 3: Les comunicacions orals
Objectius	Aprendre la importància de l'escolta activa a la vida quotidiana. Fomentar que els alumnes siguin capaços de practicar l'escolta activa. Conscienciar de que l'escolta activa pot generar bon clima i prevenir o evitar conflictes.
Continguts	Habilitats socials. Aprendre a escoltar.
Activitats	Fer una activitat on cada alumne desenvolupa un paper i ha de seguir un guió. Als guions hi haurà situacions d'escolta activa i situacions que impedeixen la comunicació. Els alumnes les han d'identificar per veure la importància de l'escolta activa.
CURS	PRIMER CURS DE GM ELECTROMECÀNICA DE VEHICLES- ACTIVITATS COMERCIALS- SISTEMES MICROINFORMÀTICS I XARXES-CARROSSERIA- INSTAL·LACIONS ELÈCTRIQUES I AUTOMÀTIQUES
MÒDUL	FORMACIÓ I ORIENTACIÓ LABORAL²⁵
Unitat/ Apartat	Unitat 13: Equips de treball i gestió dels conflictes
Objectius	Treballar el concepte d'equip de treball. Entendre la importància de la comunicació i l'escolta activa. Fomentar l'assertivitat i l'empatia dels alumnes. Comprendre els conflictes que es poden generar. Identificar possibles vies de solució dels conflictes.

25 El currículum d'aquest mòdul és comú a tots els cicles formatius de Grau Mitjà

Continguts	Equips de treball. Fases del treball en equip. Comunicació en els equips de treball: essencial. Escolta activa. Feedback. Asertivitat. Comportaments dels interlocutors. Intel·ligència emocional. Rols grupals, participació en l'equip. Dinàmiques de treball en equip. Classes de conflicte i mètodes de solució: arbitratge, negociació i mediació. Cultura de la mediació.
Activitats	Explicacions teòriques dels conceptes esmentats a l'apartat de continguts. Realització d'un treball en equip sobre les classes de conflicte i mètodes de solució

Font: Elaboració pròpia

ANNEX 10. CALENDARI DE LA PROPOSTA

SETEMBRE						
dl.	dm.	dc.	dj.	dv.	ds.	dg.
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

OCTUBRE						
dl.	dm.	dc.	dj.	dv.	ds.	dg.
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

NOVEMBRE						
dl.	dm.	dc.	dj.	dv.	ds.	dg.
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

DESEMBRE						
dl.	dj.	dc.	dj.	dv.	ds.	dg.
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

GENER						
dl.	dm.	dc.	dj.	dv.	ds.	dg.
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

FEBRER						
dl.	dm.	dc.	dj.	dv.	ds.	dg.
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28				

MARÇ						
dl.	dm.	dc.	dj.	dv.	ds.	dg.
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

ABRIL						
dl.	dm.	dc.	dj.	dv.	ds.	dg.
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

MAIG						
dl.	dm.	dc.	dj.	dv.	ds.	dg.
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

JUNY						
dl.	dm.	dc.	dj.	dv.	ds.	dg.
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

	Inici i finalització de classes ESO i Batxillerat, cicles FPB, GM i GS		Sessions de formació específica per alumnes mediadors
	Inici de classes cicles FPB, GM i GS		Festius i vacances
	Sessions de la proposta (projecte que es presenta)		

ANNEX 11. QÜESTIONARIS D'AVALUACIÓ DEL PROJECTE

Aquest Annex inclou els qüestionaris elaborats per avaluar el projecte.

Qüestionari d'avaluació del projecte (Model alumnat)

Indica quina puntuació creus que has de donar a cada un dels aspectes següents (1 és la puntuació mínima i 10, la màxima):

a) Les activitats que hem fet durant el projecte m'han permès entendre que és la mediació i comprendre el funcionament del procés de mediació.

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

b) Desde que es va començar el projecte de les tutories compartides d'impuls a la mediació ha millorat la convivència al centre.

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

c) Desde que va començar el projecte de les tutories compartides d'impuls a la mediació, els alumnes ens relacionam més entre nosaltres, ja que ens ha permès conèixer-nos.

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

d) Les activitats que hem fet durant el projecte m'han semblat divertides.

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

e) Els tutors han fet les sessions entretingudes.

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

f) Els tutors han explicat de forma adequada els conceptes.

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

g) Els tutors han explicat de forma adequada les activitats que hem de fer.

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

Contesta les preguntes següents:

a) L'activitat que més m'ha agradat durant tot el projecte ha estat ha estat.....

b) El projecte relacionat amb la mediació i convivència que m'agradaria fer el pròxim curs seria.....

Valoració global del projecte (activitats, tutors, espais on s'ha desenvolupat, efectes que ha generat, etc.)

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

Qüestionari d'avaluació del projecte (Model professorat)

Indica quina puntuació creus que has de donar a cada un dels aspectes següents (1 és la puntuació mínima i 10, la màxima):

a) Les activitats que s'han fet al projecte són adequades perquè l'alumnat entengui què és la mediació.

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

b) Desde que es va començar el projecte de les tutories compartides d'impuls a la mediació ha millorat la convivència a les aules.

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

c) Desde que es va començar el projecte de les tutories compartides d'impuls a la mediació ha millorat la convivència al centre.

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

d) Desde que va començar el projecte de les tutories compartides d'impuls a la mediació, els alumnes es relacionen més entre ells.

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

e) Els altres tutors han fet les sessions entretingudes.

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

f) Els altres tutors han explicat de forma adequada els conceptes.

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

g) Els altres tutors han explicat de forma adequada les activitats que s'havien de fer.

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

Contesta les preguntes següents:

a) L'activitat que més m'ha agradat durant tot el projecte ha estat ha estat.....

b) El projecte relacionat amb la mediació i convivència que m'agradaria fer el pròxim curs seria.....

Valoració global del projecte (activitats, alumnes, espais on s'ha desenvolupat, efectes que ha generat, etc.)

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10